Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTES LAILAS MEDINAS
SECINĀJUMI,
sniegti 2025. gada 27. februārī[1]

Lieta C-59/23 P

Austrijas Republika
pret

Eiropas Komisiju

Apelācija – Kodolnozare – Atbalsts, ko Ungārijas valdība paredzējusi divu jaunu kodolreaktoru izveidei Pakšas ražotnē – Lēmums, ar kuru atbalsts atzīts par saderīgu ar iekšējo tirgu, ja Ungārijā tiek ievērotas noteiktas saistības

I. Ievads

1. Ar apelācijas sūdzību Austrijas Republika lūdz atcelt Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 2022. gada 30. novembra spriedumu Austrija/Komisija[2], ar kuru tā noraidījusi Austrijas Republikas prasību atcelt Komisijas Lēmumu (ES) 2017/2112 (2017. gada 6. marts) par pasākumu/atbalsta shēmu/valsts atbalstu SA.38454 – 2015/C (ex 2015/N), ko Ungārija plāno īstenot, lai atbalstītu divu jaunu kodolreaktoru izveidi Pakšas II atomelektrostacijā[3].

II. Tiesvedības priekšvēsture un strīdīgais lēmums

2. Tiesvedības priekšvēsturi, kas izriet no pārsūdzētā sprieduma 2.–9. punkta, šīs lietas mērķiem var rezumēt šādi.

3. 2015. gada 22. maijā Ungārija paziņoja Eiropas Komisijai par pasākumu, kas ir finansiāls ieguldījums divu jaunu kodolreaktoru izveidei Pakšas atomelektrostacijas teritorijā Ungārijā, kur jau darbojas četri kodolreaktori (turpmāk tekstā – "paziņotais pasākums"). Šī pasākuma saņēmējs bija uzņēmums *MVM Paks II Nuclear Power Plant Development Private Company Limited by Shares* (turpmāk tekstā – "uzņēmums *Paks II*"), kam bija jākļūst par abu jauno kodolreaktoru īpašnieku un uzņēmumu, kas tos ekspluatē. Uzņēmums *Paks II* pilnībā pieder Ungārijas valstij.

1 Oriģinālvaloda – franču.

2 T-101/18; turpmāk tekstā – "pārsūdzētais spriedums"; EU:T:2022:728.

3 OV 2017, L 317, 45. lpp.; turpmāk tekstā – "strīdīgais lēmums".

4. 2015. gada 23. novembrī Komisija nolēma sākt formālu izmeklēšanas procedūru saskaņā ar LESD 108. panta 2. punktu[4] un 2017. gada 6. martā pieņēma strīdīgo lēmumu. Paziņotais pasākums, kas aprakstīts šī lēmuma 2. iedaļā, attiecas uz divu ar Krievijas tehnoloģiju VVER 1200 (V491) aprīkotu kodolreaktoru (turpmāk tekstā – "jaunie reaktori") izveidi Ungārijā, kuru būvniecību pilnībā finansē Ungārijas valsts par labu uzņēmumam *Paks II*, kam piederēs jaunie reaktori un kas tos ekspluatēs. Četru ar Krievijas tehnoloģiju VVER-440 (V213) aprīkotu kodolreaktoru, kuri jau darbojas Pakšas [*Paks*] atomelektrostacijas teritorijā un kuri pieder elektroenerģijas tirgotājam un enerģijas ražotājam, kas pieder Ungārijas valstij, ekspluatācija tiks pakāpeniski pārtraukta līdz 2037. gadam, lai tos aizstātu ar jauniem reaktoriem, kuriem jāsāk darboties 2025. un 2026. gadā.

5. Saskaņā ar starpvaldību nolīgumu par sadarbību kodolenerģijas izmantošanā miermīlīgiem mērķiem, ko 2014. gada 14. janvārī noslēdza Krievijas Federācija un Ungārijas valdība (turpmāk tekstā – "starpvaldību nolīgums"), abas valstis sadarbojas kodolprogrammas ietvaros, lai uzturētu un turpinātu attīstīt Pakšas atomelektrostaciju. Saskaņā ar šo nolīgumu gan Krievijas Federācija, gan Ungārija izraugās pieredzējušu valstij piederošu un valsts kontrolētu organizāciju, kas būs finansiāli un tehniski atbildīga par tās kā līgumslēdzējas puses vai īpašnieka pienākumu izpildi it īpaši attiecībā uz divu jaunu reaktoru projektēšanu, būvniecību un nodošanu ekspluatācijā. Šo reaktoru būvniecībai Krievijas Federācija ir izraudzījusies akciju sabiedrību *Nizhny Novgorod Engineering Company Atomenergoproekt* (turpmāk tekstā – "*JSC NIAEP*"), un Ungārija ir izraudzījusies uzņēmumu *Paks II* par to īpašnieku un ekspluatētāju. Šajā nolūkā *JSC NIAEP* un uzņēmums *Paks II* 2014. gada 9. decembrī noslēdza Inženiertehnisko, iepirkuma un būvniecības līgumu attiecībā uz minētajiem reaktoriem.

6. Starpvaldību nolīgumā Krievijas Federācija apņēmās piešķirt Ungārijai valsts aizdevumu, lai finansētu jauno reaktoru izveidi. Šo aizdevumu reglamentē 2014. gada 28. marta starpvaldību finansēšanas nolīgums, kurā paredzēta atjaunojama 10 miljardu EUR kredītlīnija vienīgi šo reaktoru projektēšanai, būvniecībai un nodošanai ekspluatācijā. Ungārija nodrošinās papildu finansējumu 2,5 miljardus EUR no sava budžeta, lai finansētu minētos ieguldījumus Pakšas II atomelektrostacijas teritorijā. Ungārija nepārskaitīs līdzekļus, kas vajadzīgi, lai iemaksātu divu jaunu reaktoru pirkuma cenu uzņēmuma *Paks II* kontos. Lielākā daļu šo līdzekļu glabāsies *Vnesheconombank* (Krievijas Attīstības un ārējās ekonomikas banka). Par katru paveikto posmu uzņēmums *Paks II* iesniegs pieprasījumu šai bankai, lai tā samaksātu 80 % maksājamās summas tieši *JSC NIAEP*. Tā arī iesniegs pieprasījumu Ungārijas Valsts parāda pārvaldības aģentūrai, lai tā samaksātu atlikušos 20 %.

7. Strīdīgajā lēmumā Komisija konstatēja, ka paziņotais pasākums ir valsts atbalsts LESD 107. panta 1. punkta izpratnē un ka, ievērojot strīdīgā lēmuma 3. pantā minētos nosacījumus, tas ir saderīgs ar iekšējo tirgu saskaņā ar LESD 107. panta 3. punkta c) apakšpunktu (turpmāk tekstā – "attiecīgais atbalsts"). Ar strīdīgā lēmuma 3. pantu Ungārijai noteikts pienākums veikt vairākus pasākumus, lai nodrošinātu, ka uzņēmums *Paks II* ievēro konkrētas saistības un ierobežojumus, it īpaši attiecībā uz tā ieguldījumu vai reinvestīciju stratēģiju, izsoļu platformas izmantošanu un tā tiesisko un strukturālo autonomiju.

[4] OV 2016, C 8, 2. lpp.; turpmāk tekstā – "lēmums par procedūras sākšanu".

III. Tiesvedība Vispārējā tiesā, pārsūdzētais spriedums, tiesvedība Tiesā un lietas dalībnieku prasījumi

8. Ar prasības pieteikumu, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegts 2018. gada 21. februārī, Austrijas Republika cēlusi atcelšanas prasību par strīdīgo lēmumu. Luksemburgas Lielhercogiste iestājās lietā Vispārējā tiesā Austrijas Republikas prasījumu atbalstam un Čehijas Republika, Francijas Republika, Ungārija, Polijas Republika, Slovākijas Republika un Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotā Karaliste iestājās lietā Komisijas prasījumu atbalstam. Austrijas Republika savas prasības pamatojumam izvirzīja desmit pamatus. Pārsūdzētajā spriedumā Vispārējā tiesa izvērtēja un noraidīja visus šos pamatus, izņemot otro un trešo pamatu, no kuriem Austrijas Republika bija atteikusies, un noraidīja prasību.

9. Čehijas Republika, Luksemburgas Lielhercogiste, Polijas Republika, Francijas Republika, Ungārija un Komisija iesniedza atbildes rakstus šajā apelācijas tiesvedībā. Tiesas sēde mutvārdu paskaidrojumu uzklausīšanai notika 2024. gada 12. novembrī. Austrijas Republika un Luksemburgas Lielhercogiste lūdz Tiesu pilnībā atcelt pārsūdzēto spriedumu, apmierināt pirmajā instancē celto prasību un piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus. Komisija, kā arī Čehijas Republika lūdz Tiesu noraidīt apelācijas sūdzību un piespriest Austrijas Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus. Francijas Republika un Ungārija lūdz Tiesu noraidīt apelācijas sūdzību. Polijas Republika neizvirza formālus prasījumus, bet tikai atbalsta Komisijas nostāju.

IV. Juridiskā analīze

10. Apelācijas sūdzības pamatojumam Austrijas Republika izvirzījusi četrus pamatus. Atbilstoši Tiesas lūgumam šajos secinājumos tiks aplūkots tikai pirmais, otrais un ceturtais pamats, kuri izriet attiecīgi no tiesību kļūdas, ko Vispārējā tiesa esot pieļāvusi, secinādama, ka publiskā iepirkuma procedūras nerīkošana jaunu reaktoru būvniecībai nepadara strīdīgo lēmumu par prettiesisku, tiesību kļūdu saistībā ar attiecīgā atbalsta samērīguma pārbaudi un tiesību kļūdu, kas saistīta ar attiecīgā atbalsta veidojošo elementu noteikšanu.

A. Par pirmo pamatu

11. Pirmais pamats ir vērsts pret to, ka Vispārējā tiesa ir noraidījusi prasības pirmo pamatu, ar kuru Austrijas Republika apgalvoja, ka strīdīgais lēmums ir prettiesisks tāpēc, ka jaunu reaktoru būvniecība *JSC NIAEP* bija uzticēta bez iepirkuma procedūras, un tādējādi tika pārkāpti publisko iepirkumu tiesību pamatnoteikumi, kuru ievērošana, pēc tās domām, bija nesaraujami saistīta ar attiecīgā atbalsta priekšmetu.

12. Šim pamatam ir trīs daļas. Vispirms izvērtēšu pirmās divas daļas kopā un pēc tam – trešo daļu.

1. Par pirmo un otro daļu

a) Austrijas Republikas izvirzīto iebildumu kopsavilkums

1) Pirmā daļa

13. Pirmā pamata pirmā daļa ir vērsta pret pārsūdzētā sprieduma 27.–34. punktu. Šajos punktos Vispārējā tiesa ir noraidījusi Austrijas Republikas izvirzīto iebildumu, atbilstoši kuram Komisija pieļāvusi tiesību kļūdu, strīdīgā lēmuma 280. apsvērumā uzskatīdama, ka tai uzliktais pienākums izvērtēt atbalsta saderību ar Savienības tiesību normām, kas nav normas par valsts atbalstu, tai jāpilda tikai attiecībā uz šī atbalsta aspektiem, kas ir tik cieši saistīti ar atbalsta priekšmetu, ka tos nav iespējams izvērtēt atsevišķi[5]. Šajā saistībā vispirms Vispārējā tiesa ir noraidījusi Austrijas Republikas argumentu, ka 2020. gada 22. septembra spriedumā Austrija/Komisija[6] Tiesa esot vēlējusies paplašināt šī pienākuma tvērumu un atkāpties no savas judikatūras, saskaņā ar kuru aspekti, kuriem ir nesaraujama saikne ar atbalsta priekšmetu, jānošķir no aspektiem, kuriem šādas saiknes nav. Turpinājumā tā ir apstiprinājusi, ka Komisijas pienākums ieņemt tādu galīgo nostāju par to, vai ir pārkāptas Savienības tiesību normas, kas nav atbalsta tiesību normas, kurās netiek ņemts vērā šāds nošķirums, būtu konfliktā, pirmkārt, ar procesuālajām normām un garantijām, kas raksturīgas šo normu piemērošanas kontrolei īpaši paredzētajām procedūrām, un, otrkārt, ar administratīvo procedūru un tiesību aizsardzības līdzekļu autonomijas principu, un radītu pretrunu risku.

14. Austrijas Republika, ko atbalsta Luksemburgas Lielhercogiste, apgalvo, ka paziņotā pasākuma vienīgais priekšmets ir jaunu reaktoru būvniecības Pakšas II atomelektrostacijas teritorijā atbalstīšana un ka Vispārējā tiesa kļūdaini ir uzskatījusi, ka šis priekšmets aprobežojas tikai ar darbību, kas saistīta ar šo reaktoru nodošanu rīcībā. Tās ieskatā ar atbalstu, kas piešķirts minēto reaktoru būvniecībai, pašu par sevi netiek ievērotas Savienības tiesības, it īpaši noteikumi publiskā iepirkuma jomā. Austrijas Republika arī norāda, ka no sprieduma Austrija/Komisija interpretācijas, ko Vispārējā tiesa sniegusi pārsūdzētā sprieduma 29. un 30. punktā, nevar secināt, ka Komisija var neievērot publiskā iepirkuma tiesību normas LESD 108. pantā paredzētajā procedūrā un ka tad, ja Komisijai šajā procedūrā nebūtu pienākuma ņemt vērā citas atbilstošas Savienības tiesību normas, valsts atbalsta tiesības kļūtu par sava veida "autonomu režīmu" (*self-contained regime*). Turklāt – pretēji tam, ko pārsūdzētā sprieduma 33. punktā apgalvo Vispārējā tiesa, – pretrunīgu vai nekonsekventu rezultātu risks netiekot novērsts ar administratīvo procesu autonomijas saglabāšanu. Gluži pretēji, jo mazāk tiekot ņemtas vērā Savienības tiesību normas, kas nav normas valsts atbalsta jomā, LESD 108. pantā paredzētajā procedūrā, jo lielāks kļūstot šis risks. Stingra administratīvo procedūru nošķiršana kaitējot arī tiesiskajai drošībai.

2) Otrā daļa

15. Pirmā pamata otrā daļa ir vērsta pret pārsūdzētā sprieduma 35.–39. punktu, kuros Vispārējā tiesa ir nospriedusi, ka strīdīgā lēmuma 281.–284. apsvērumā Komisija ir pamatoti uzskatījusi, ka līguma slēgšanas tiesību piešķiršana jaunu reaktoru būvniecībai nav atbalsta aspekts, kas ir

[5] Strīdīgā lēmuma 279.–287. apsvērumā, kuri ietverti 5.3.2. iedaļā "Atbilstība Savienības tiesību aktiem, kas nav valsts atbalsta noteikumi", Komisija atbildēja uz daudzu ieinteresēto personu apsvērumiem par paziņotā pasākuma saderību it īpaši ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2014/25/ES (2014. gada 26. februāris) par iepirkumu, ko īsteno subjekti, kuri darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs, un ar ko atceļ Direktīvu 2004/17/EK (OV 2014, L 94, 243. lpp.).

[6] C-594/18 P, turpmāk tekstā – spriedums Austrija/Komisija, EU:C:2020:742.

nesaraujami saistīts ar atbalstu[7]. Šajā saistībā Vispārējā tiesa ir apstiprinājusi, ka, tā kā attiecīgais atbalsts ir jaunu kodolreaktoru bezmaksas nodošana ekspluatācijā uzņēmumam *Paks II*, jautājums, vai līgumu slēgšanas tiesību par šo reaktoru būvniecību piešķiršanai bija jārīko iepirkuma procedūra, jāatrisina pirms paša atbalsta pasākuma un ka šādas procedūras rīkošana un to būvniecības iespējama uzticēšana citam uzņēmumam "nemainītu ne atbalsta priekšmetu, [..], ne [tā] saņēmēju". Turklāt publiskā iepirkuma noteikumu pārkāpums ietekmētu tikai atomelektrostaciju būvdarbu tirgu un neietekmētu tirgu, uz kuru attiecas aplūkojamā atbalsta pasākuma priekšmets (skat. pārsūdzētā sprieduma 36. un 37. punktu). Runājot par publiskā iepirkuma procedūras nerīkošanas ietekmi uz atbalsta apmēru, Vispārējā tiesa norādīja, ka nav pierādīts, ka citi pretendenti būtu varējuši piegādāt jaunus reaktorus ar izdevīgākiem nosacījumiem vai par zemāku cenu, un ka pat tad, ja iepirkuma procedūras rīkošana varētu mainīt atbalsta apmēru, šis apstāklis pats par sevi nekādā veidā neietekmētu priekšrocību, kas ar minēto atbalstu sniegta uzņēmumam *Paks II*, un tādējādi "atbalsta apmēra palielināšana vai samazināšana izskatāmajā lietā nenozīmē, ka mainās pats atbalsts vai arī tā pretkonkurences ietekme" (pārsūdzētā sprieduma 38. punkts).

16. Austrijas Republika, ko atbalsta Luksemburgas Lielhercogiste, norāda, pirmkārt, ka tiesību normām publiskā iepirkuma jomā un tiesību normām valsts atbalsta jomā ir viens un tas pats mērķis – nodrošināt godīgu un neizkropļotu konkurenci iekšējā tirgū. Tas esot pietiekami, lai secinātu, ka pastāv nesaraujama saikne starp jauno reaktoru būvniecības līguma slēgšanas tiesību tiešu piešķiršanu un attiecīgā atbalsta pasākumu. Otrkārt, tā apgalvo, ka iepirkuma konkurss atbilstoši publiskā iepirkuma tiesību normām esot varējis izraisīt to, ka tiek piešķirts pilnīgi atšķirīgs atbalsts gan tā apmēra, gan struktūras ziņā. Šajā kontekstā apstāklim, ka atbalsta saņēmējs nav uzņēmums *JSC NIAEP*, neesot nozīmes. Tāpat arguments, ka atbalsta apmēra palielināšana vai samazināšana izskatāmajā lietā nenozīmējot, ka mainās pats atbalsts vai arī tā pretkonkurences ietekme, neesot izšķirošs. Proti, nošķirums, uz kuru ir balstīts šis arguments, starp jauno reaktoru bezmaksas nodošanu uzņēmuma *Paks II* rīcībā un līdzekļiem, ko Ungārija tam ir veltījusi, esot kļūdains. Treškārt, Austrijas Republika apgalvo, ka nesaraujamas saiknes pastāvēšana starp publiska līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu jaunu reaktoru būvniecībai un attiecīgo atbalstu izriet no Krievijas Federācijas un Ungārijas noslēgtā nolīguma vien, no kura izriet, ka būvdarbu līguma slēgšanas tiesību piešķiršana un Krievijas Federācijas aizdevums ir viens vienots process.

b) Vērtējums

17. Kā jau esmu norādījusi, pirmā pamata pirmā un otrā daļa, manuprāt, jāanalizē kopā. Proti, ar argumentiem, kurus Austrijas Republikas izvirzījusi pirmajā daļā, manuprāt, netiek apšaubīts pārsūdzētā sprieduma 30. punktā ietvertais apgalvojums, ka spriedumā Austrija/Komisija Tiesa nav vēlējusies atkāpties no savas agrākās judikatūras par juridisko kritēriju, kas balstīts uz aspektu, kuri nodalāmi no atbalsta priekšmeta, un ar tā priekšmetu nesaraujami saistītu aspektu nošķirumu (turpmāk tekstā – kritērijs "nesaraujama saikne" vai "nenodalāma saikne"), bet drīzāk veids, kādā Vispārējā tiesa interpretējusi un piemērojusi šo kritēriju izskatāmajā lietā. Tādējādi, manuprāt, šī daļa ir līdzīga pirmā pamata otrajai daļai.

[7] Strīdīgā lēmuma 281.–284. apsvērumā Komisija izslēgusi iespējamā Direktīvas 2014/25 pārkāpuma un atbalsta priekšmeta nesaraujamas saiknes esamību. 283. apsvērumā tā it īpaši apstiprinājusi, ka "iespējamai publiskā iepirkuma noteikumu nepildīšanai minētajā gadījumā varētu būt kropļojoša ietekme uz atomelektrostaciju būvniecības darba tirgu. Tomēr ieguldījumu atbalsts uzņēmumam *Paks II* tiek sniegts nolūkā dot tam iespēju ražot enerģiju, neuzņemoties kodolaprīkojuma būvniecībā veikto ieguldījumu izmaksas. Tāpēc nav noteikta papildu kropļojoša ietekme uz konkurenci un tirdzniecību elektroenerģijas tirgū, ko varētu izraisīt neatbilstība Direktīvai 2014/25 [..] saistībā ar būvniecības darbu veikšanas tiesību tiešu piešķiršanu *AS NIAEP*".

18. Turpinot savu analīzi, pirmkārt, atgādināšu atbilstošo judikatūru par Komisijas pienākuma pārbaudīt atbalsta pasākuma atbilstību Savienības tiesību normām, kas nav normas valsts atbalsta jomā, apjomu. Otrkārt, izvērtēšu Austrijas Republikas izvirzītos iebildumus, ņemot vērā principus, kuri izriet no šīs judikatūras.

1) Atbilstošās judikatūras atgādinājums

i) Kritērijs "nesaraujama saikne": spriedums "Iannelli & Volpi"

19. Kritērijs "nesaraujama saikne" pirmo reizi formulēts 1977. gada 22. marta spriedumā *Iannelli & Volpi*[8]. Viens no Tiesai uzdotajiem jautājumiem bija par to, vai valsts tiesa, kurai tika lūgts spriest par valsts atbalsta sistēmas vai atsevišķu tās aspektu saderību, var ņemt vērā iespējamu EEK līguma 30. panta (tagad – LESD 34. pants) pārkāpumu importa kvantitatīvo ierobežojumu jomā. Atbildot uz šo jautājumu, pēc tam, kad Tiesa bija precizējusi, pirmkārt, ka EEK līguma sistēmā atbalsta iespējamās nesaderības ar kopējo tirgu atzīšana izriet no atbilstošas procedūras, par kuras īstenošanu ir atbildīga Komisija, un, otrkārt, ka šī Līguma 30. pantam ir tieša iedarbība[9], minētā sprieduma 14. punktā tā apstiprināja, ka "atbalsta aspekti, kuri ir pretrunā īpašajiem Līguma noteikumiem, kas nav 92. un 93. pants [tagad – LESD 107. un 108. pants], varētu būt tik cieši saistīti ar atbalsta priekšmetu, ka tos nav iespējams izvērtēt atsevišķi, un tādējādi to ietekme uz atbalsta saderību vai nesaderību kopumā noteikti ir jāizvērtē 93. pantā paredzētajā procedūrā". Tiesa precizēja, ka citādi būtu tad, "ja atbalsta shēmas analīzē ir iespējams nošķirt nosacījumus vai elementus, kurus, lai gan tie veido šīs shēmas daļu, var uzskatīt par tādiem, kas nav nepieciešami tās mērķa sasniegšanai vai tās darbībai". Proti, šajā pēdējā minētajā gadījumā "nepastāv pamatojums, kas ir balstīts uz kompetenču sadalījumu, kurš izriet no [EEK līguma] 92. un 93. panta, lai secinātu, ka citu Līguma noteikumu, kuriem ir tieša iedarbība, pārkāpuma gadījumā uz šiem noteikumiem nevarētu atsaukties valsts tiesās tikai tādēļ vien, ka minētais elements ir atbalsta aspekts".

20. No sprieduma *Iannelli & Volpi* izriet, ka tad, ja tas ir *nepieciešams*, lai izvērtētu paziņoto valsts pasākumu saistībā ar valsts atbalsta kontroles procedūru, Komisija ir ne tikai tiesīga, bet tai ir *pienākums* noteiktos apstākļos ņemt vērā citas Savienības tiesību normas un, attiecīgā gadījumā, netieši konstatēt to pārkāpumu. Šī pienākuma un juridiskā kritērija, kas nosaka tā apjomu, pastāvēšanas jēga – vismaz tā, kas izriet no minētā sprieduma –, šķiet, pirmkārt, ir saglabāt rīcības brīvību saistībā ar Komisijas kompetenci valsts atbalsta kontroles jomā, kas ir ieteikta Līgumā, un, otrkārt, izvairīties no tā, ka šīs kompetences īstenošana varētu radīt plaisu tiesību, kuras tiesību subjektiem izriet no Savienības tiesību tiešās iedarbības, aizsardzības sistēmā.

ii) Komisijas pienākums ievērot konsekvenci – spriedumi Komisija/Itālija un Matra

21. Dažus gadus vēlāk Tiesai tika lūgts precizēt sprieduma *Iannelli & Volpi* sekas attiecībā uz savstarpējo saistību starp atbalsta kontroles procedūru un pārkāpumu procedūru. 1980. gada 21. maija spriedumā Komisija/Itālija[10] Itālijas Republika it īpaši bija balstījusies uz spriedumu *Iannelli & Volpi*, lai apgalvotu, ka pret to celtā prasība sakarā ar pienākumu neizpildi par EEK līguma 95. panta (tagad – LESD 110. pants) pārkāpumu bija nepieņemama. Tā apgalvoja, ka, tā kā apstrīdētais nodokļu pasākums bija paredzēts atbalsta shēmas finansēšanai un tāpēc bija

8 74/76, turpmāk tekstā – "spriedums *Iannelli & Volpi*", EU:C:1977:51.

9 Skat. spriedumu *Iannelli & Volpi*, 12. un 13. punkts.

10 73/79, turpmāk tekstā – "spriedums Komisija/Itālija", EU:C:1980:129.

pasākums, kas nesaraujami saistīts ar šīs shēmas priekšmetu, šo pasākumu varēja izvērtēt nevis saistībā ar prasību sakarā ar pienākumu neizpildi, bet tikai saskaņā ar valsts atbalsta kontroles procedūru. Konstatējusi, ka Līguma noteikumi par valsts atbalstu un noteikumi par diskriminējošu aplikšanu ar nodokli, lai gan tiem ir viens un tas pats neizkropļotas konkurences kopējā tirgū mērķis, paredz atšķirīgus piemērošanas nosacījumus, Tiesa ir apstiprinājusi, ka pasākums, kas veikts, izmantojot diskriminējoša nodokļa uzlikšanu, un ko vienlaikus var uzskatīt par daļu no valsts atbalsta, var būt kumulatīvi pakļauts abiem noteikumu veidiem, un tādējādi tam var piemērot atsevišķu pārkāpuma procedūru [11]. Turpinājumā Tiesa minētā sprieduma 11. punktā precizējusi, ka no Līguma vispārējās sistēmas izriet, ka valsts atbalsta kontroles procedūra "nekad nedrīkst radīt rezultātu, kas būtu pretrunā īpašajiem Līguma noteikumiem [..]". Tādējādi minētajā gadījumā, ja procedūras sakarā ar pienākumu neizpildi noslēgumā Tiesa apstrīdēto nodokli būtu atzinusi par nesaderīgu ar Līguma noteikumiem par diskriminējošu aplikšanu ar nodokli, procedūra, ko Komisija uzsākusi, pamatojoties uz noteikumiem valsts atbalsta jomā, katrā ziņā nevarētu izraisīt tā saglabāšanu.

22. 1993. gada 15. jūnija spriedumā *Matra*/Komisija [12], kas pasludināts aptuveni desmit gadus pēc sprieduma Komisija/Itālija pasludināšanas, Tiesa, izskatot atcelšanas prasību par lēmumu, ar kuru atļauts piešķirt ieguldījumu atbalstu divu automobiļu ražotāju kopuzņēmumam, šoreiz sprieda par attiecībām starp valsts atbalsta kontroles procedūru un procedūru saskaņā ar EEK līguma 85. un 86. pantu (tagad – LESD 101. un 102. pants), kuras līdztekus bija uzsākusi Komisija. Atgādinājusi principus, kas noteikti spriedumos *Iannelli & Volpi* un Komisija/Itālija, Tiesa secināja, ka Komisijas pienākums ievērot konsekvenci starp noteikumiem atbalsta jomā un citiem Līguma noteikumiem nevar liegt tai pieņemt lēmumu par valsts atbalsta saderību, negaidot tādas vienlaikus notiekošas procedūras iznākumu, kas uzsākta saskaņā ar EEK līguma 85. vai 86. pantu, "ja tā, pamatojoties uz situācijas ekonomisko analīzi [..], ir pārliecinājusies, ka atbalsta saņēmējs neatrodas situācijā, kas ir pretrunā [šiem pantiem]" [13].

23. Spriedumā *Matra* Tiesa pirmo reizi paudusi nostāju par saistību starp spriedumu *Iannelli & Volpi* un spriedumu Komisija/Itālija, vienlaikus apstiprinot atbalsta kontroles procedūras autonomiju un prasību par konsekvenci starp lēmumiem, kuri pieņemti šādas procedūras noslēgumā, un citiem Līguma noteikumiem. Turklāt tā ir precizējusi, ka šāda prasība par konsekvenci jāievēro "it īpaši gadījumā, ja arī šie pārējie noteikumi [..] attiecas uz mērķi nodrošināt neizkropļotu konkurenci kopējā tirgū" [14].

iii) Tiesas judikatūra pēc spriedumiem Iannelli & Volpi, Komisija/Itālija un Matra un kritērija "nesaraujama saikne" piemērošanas grūtības

24. Spriedumos Komisija/Itālija un *Matra* noteiktie principi ir apstiprināti gadu gaitā. Tādējādi Tiesa vairākkārt ir atkārtojusi, ka i) atbalsta kontroles procedūra nekad nedrīkst radīt rezultātu, kas būtu pretrunā īpašajiem Līguma noteikumiem, ii) tāpēc valsts atbalstu, kas, ņemot vērā dažus tā aspektus, ir pretrunā citiem Līguma noteikumiem, Komisija nevar atzīt par saderīgu ar iekšējo tirgu [15], iii) tāpat nevar atzīt par saderīgu ar iekšējo tirgu valsts atbalstu, kas, ņemot vērā dažus tā

[11] Skat. spriedumu Komisija/Itālija, 8. un 9. punkts.

[12] C-225/91, turpmāk tekstā – "spriedums *Matra*", EU:C:1993:239.

[13] Skat. spriedumu *Matra*, 41.–45. punkts.

[14] Skat. spriedumu *Matra*, 42. punkts.

[15] Skat. tostarp spriedumus, 2000. gada 19. septembris, Vācija/Komisija (C-156/98, EU:C:2000:467, 78. punkts), 2001. gada 3. maijs, Portugāle/Komisija (C-204/97, EU:C:2001:233, 41. punkts), 2002. gada 19. septembris, Spānija/Komisija (C-113/00, EU:C:2002:507, 78. punkts), 2002. gada 12. decembris, Francija/Komisija (C-456/00, EU:C:2002:753, 30. punkts), un 2008. gada 15. aprīlis, *Nuova Agricast* (C-390/06, EU:C:2008:224, 50. punkts).

aspektus, ir pretrunā vispārējiem tiesību principiem [16], un iv) tiesību normas valsts atbalsta jomā "nekādā gadījumā" nevar izmantot, lai apdraudētu citus Līguma noteikumus, kuriem ar šīm tiesību normām ir "kopīgs mērķis" nodrošināt, lai dalībvalstu iejaukšanās pasākumu dēļ netiktu izkropļoti konkurences apstākļi iekšējā tirgū [17]. Šos principus vēl nesen Tiesa no jauna ir apstiprinājusi spriedumos Austrija/Komisija [18] un *Braesch* u.c. [19], kā arī spriedumos par atbalstu aviosabiedrībām Covid-19 pandēmijas laikā [20].

25. Kritērijs "nesaraujama saikne", kas ietverts spriedumā *Iannelli & Volpi*, nesen no jauna apstiprināts 2019. gada 2. maija spriedumā *A-Fonds* [21] un kopš tā laika pat pēc sprieduma Austrija/Komisija [22] vairākkārt piemērots kā kompetences sadalījuma starp Komisiju un valsts tiesām kritērijs [23], un, lai noteiktu Komisijas pienākuma atbalsta kontroles procedūrā pārbaudīt attiecīgā pasākuma saderību ar tiesību normām, kuras neietilpst valsts atbalsta tiesībās, tvērumu [24]. Šī pienākuma, kas ir novērst to, ka par saderīgu ar iekšējo tirgu tiek atzīts atbalsts, kas ir pretējs citām Savienības tiesību normām vai atbilstošiem vispārējiem principiem [25], tvērums galu galā ir atkarīgs no šī kritērija vairāk vai mazāk stingras piemērošanas.

26. Turklāt Tiesa ir mēģinājusi precizēt šī kritērija piemērošanas nosacījumus.

27. Pirmkārt, tā ir apstiprinājusi, ka Komisijai jāņem vērā ne tikai tādi Savienības tiesību normu, kas nav normas atbalsta jomā, pārkāpumi, kuri izriet ne tikai no elementiem, nosacījumiem vai aspektiem, kas ir nesaraujami saistīti ar atbalstu vai tā priekšmetu, bet arī tie, kuri izriet no atbalsta vai tā priekšmeta pašiem par sevi, kā arī no "saimnieciskās darbības", ko ar atbalstu paredzēts finansēt [26]. Šādā gadījumā "nesaraujama saikne" no sprieduma *Iannelli & Volpi* izrietošās judikatūras izpratnē ir *in re ipsa*.

28. Otrkārt, Tiesa ir nospriedusi, ka tādu atbalsta finansēšanas veidu kā valsts nodoklis, kas īpaši paredzēts, lai finansētu atbalsta shēmu, nevar nošķirt no "paša atbalsta" [27] un tā vērtējums, tostarp attiecībā uz citiem Līguma noteikumiem, kas nav noteikumi par valsts atbalstu, ietilpst Komisijas

16 Skat. spriedumu, 2008. gada 15. aprīlis, *Nuova Agricast* (C-390/06, EU:C:2008:224, 51. punkts).

17 Šajā nozīmē tostarp skat. spriedumus, 1979. gada 13. marts, *Hansen* (91/78, EU:C:1979:65, 9. un 10. punkts), 1982. gada 24. novembris, Komisija/Īrija (249/81, EU:C:1982:402, 18. punkts), 1985. gada 7. maijs, Komisija/Francija (18/84, EU:C:1985:175, 13. punkts), 1986. gada 5. jūnijs, Komisija/Itālija (103/84, EU:C:1986:229, 19. punkts), un 1990. gada 20. marts, *Du Pont de Nemours Italiana* (C-21/88, EU:C:1990:121, 20. punkts).

18 Šī sprieduma 44. un 45. punkts.

19 Skat. spriedumu, 2023. gada 31. janvāris, Komisija/*Braesch* u.c. (C-284/21 P, turpmāk tekstā – "spriedums *Braesch* u.c.", EU:C:2023:58, 96. punkts).

20 Kā jaunāko skat. spriedumu, 2024. gada 30. maijs, *Ryanair*/Komisija (C-353/21 P, EU:C:2024:437, 65. punkts).

21 C-598/17, turpmāk tekstā – "spriedums *A-Fond*", EU:C:2019:352, 48. punkts.

22 Spriedumi, 2024. gada 30. maijs, *Ryanair*/Komisija (C-353/21 P, EU:C:2024:437, 91. punkts), un *Braesch* u.c., 99. un 100. punkts, kā arī rīkojumi, 2024. gada 15. jūlijs, YU/Komisija (C-233/24 P, EU:C:2024:625), un 2023. gada 14. decembris, *CAPA* u.c./Komisija (C-742/21 P, EU:C:2023:1000).

23 Papildus spriedumam *Iannelli & Volpi* skat. spriedumus *A-Fonds*, 47. un 48. punkts, 2024. gada 7. marts, *Fallimento Esperia* un *GSE* (C-558/22, EU:C:2024:209, 60. un 61. punkts), kā arī *Braesch* u.c., 104., 107. un 108. punkts.

24 Sākot no sprieduma *Braesch* u.c., Tiesa uz šo kritēriju atsaucas arī, lai izvērtētu personu, kuras uzskata, ka tām ar atbalsta piešķiršanu nodarīts kaitējums, "ieinteresētās personas" statusu LESD 108. panta 2. punkta izpratnē un tātad to *locus standi* attiecībā uz Komisijas lēmumu, kas pieņemts atbalsta sākotnējās izskatīšanas stadijā. Šādas personas interešu aizskārums jāvērtē, ņemot vērā lēmuma, ar kuru tiek atļauts atbalsts, saistošās sekas, neatkarīgi no tā, vai tās izriet no šī atbalsta kā tāda īstenošanas, tā priekšmeta vai ar to nesaraujami saistītiem aspektiem, šajā nozīme skat. spriedumu, 2024. gada 5. septembris, *PBL* un *Abdelmouine*/Komisija (C-224/23 P, EU:C:2024:682, 59. punkts un tajā minētā judikatūra).

25 Skat., piemēram, spriedumu *Braesch* u.c., 100. punkts.

26 Skat. spriedumu *Braesch* u.c., 98. un 103. punkts un tajos minētā judikatūra.

27 Skat. spriedumus, 1970. gada 25. jūnijs, Francija/Komisija (47/69, EU:C:1970:60, 4. punkts), un 2003. gada 21. oktobris, *Van Calster* u.c. (C-261/01 un C-262/01, EU:C:2003:571, 46. un 47. punkts).

ekskluzīvā kompetencē[28]. Tāpat Tiesa ir precizējusi, ka aspekti, kas attiecas uz atbalsta shēmas atbilstības nosacījumiem, nav nodalāmi no atbalsta paša par sevi un tie ir elementi, kuri Komisijai jāpārbauda LESD 108. pantā paredzētās procedūras ietvaros, kā arī vajadzības gadījumā – jāapstiprina[29]. Individuāla atbalsta saņēmēja izvēle savukārt ietilpst pašā tā "priekšmetā"[30]. Savukārt spriedumā *Braesch* u.c. ir precizēts, ka "nesaraujami saistītus aspektus" sprieduma *Iannelli & Volpi* izpratnē neveido nedz pasākumi, kurus nav lūgusi Komisija un kurus veikusi attiecīgā dalībvalsts, lai Komisija pieņemtu lēmumu, ar kuru atbalsts tiek atļauts sākotnējās izskatīšanas stadijas noslēgumā[31], nedz, vispārīgāk runājot, pasākumi, kuri "faktu ziņā" ir saistīti ar atbalstu pašu par sevi, "taču juridiski ir nošķirami" no tā, un kurus ir veikusi dalībvalsts, kas par atbalstu paziņoja Komisijai[32].

29. Neraugoties uz Tiesas sniegtajiem paskaidrojumiem, judikatūra joprojām ir lielā mērā kazuistiska, ja runa ir par konkrētas nozīmes piešķiršanu kritērijam "nesaraujama saikne". Daži no jēdzieniem, kas nosaka tā piemērošanu, piemēram, atbalsta "priekšmets" vai "aspekts", vai arī no atbalsta priekšmeta "nenodalāms aspekts" vai ar to "nesaraujami saistīts aspekts", vēl joprojām ir neskaidri.

30. Lai dotu pamatu šo jēdzienu interpretācijai, ievērojot tikai to, kas vajadzīgs, lai atrisinātu jautājumus, kuri konkrēti rodas izskatāmajā lietā, manuprāt, ir jābalstās uz jēdziena "aspekts, kas nesaraujami saistīts ar atbalsta priekšmetu" negatīvo definīciju, kura atrodama spriedumā *Iannelli & Volpi*.

31. Pēc Tiesas domām, šāds aspekts nav nosacījums vai elements, kuru, "lai gan tas veido [kādas] atbalsta shēmas daļu", var uzskatīt par tādu, "kas nav nepieciešams tās mērķa sasniegšanai vai tās darbībai", un šī iemesla dēļ to var nodalīt no šīs shēmas[33]. Argumentējot par "nepieciešamības" koncepciju lietā, kurā tika pieņemts spriedums *A-Fonds*, ģenerāladvokāts H. Saugmandsgors Ē e [*H. Saugmandsgaard Øe*][34] ir uzskatījis, ka "nosacījums [aspekts] ir nepieciešams atbalsta mērķa sasniegšanai vai tā funkcionēšanai, ja tas ir atbalstu veidojošs vai būtisks tā elements tādējādi, ka tā nepiemērojamība ir likusi mainīt atbalsta tvērumu vai tā galvenās iezīmes". Lai gan principā piekrītu šai jēdziena "aspekts, kas nesaraujami saistīts ar atbalsta priekšmetu" pozitīvajai definīcijai, tas tā tomēr ir ar nosacījumu, ka tā tiek attiecināta uz dalībvalsts konkrēti paredzēto pasākumu, aplūkojot to kopumā[35], nevis nošķirot šī pasākuma elementus, kuri abstrakti atbilst atbalsta juridisko jēdzienu veidojošajiem elementiem.

[28] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 1993. gada 27. oktobris, *Scharbatke* (C-72/92, EU:C:1993:858, 18. un 20. punkts). Skat. arī spriedumu, 2002. gada 23. aprīlis, *Nygård* (C-234/99, EU:C:2002:244, 53. punkts). Šajā pēdējā minētajā spriedumā Tiesa ir uzskatījusi, ka attiecīgā parafiskālā maksājuma diskriminējošo raksturu šajā gadījumā varēja konstatēt valsts tiesa, lai gan atbalsta shēmu, kurā ietilpa šis nodoklis, Komisija bija atļāvusi, lai vajadzības gadījumā it īpaši novērstu Kopienu tiesību pārkāpumus, kurus šī iestāde nebija konstatējusi (skat. 60. punktu).

[29] Skat. spriedumu *Braesch* u.c., 99. un 100. punkts.

[30] Šajā nozīmē skat. spriedumus, 2024. gada 30. maijs, *Ryanair*/Komisija (C-353/21 P, EU:C:2024:437, 92. punkts), un 2024. gada 5. septembris, *PBL* un *Abdelmouine*/Komisija (C-224/23 P, EU:C:2024:682, 59. punkts un tajā minētā judikatūra).

[31] Skat. spriedumu *Braesch* u.c., 103. punkts.

[32] Skat. spriedumu *Braesch* u.c., 81. punkts, kā arī rīkojumus, 2024. gada 15. jūlijs, YU/Komisija (C-233/24 P, EU:C:2024:625, 51. un 52. punkts), un 2023. gada 14. decembris, *CAPA* u.c./Komisija (C-742/21 P, EU:C:2023:1000, 93. punkts).

[33] Skat. spriedumu *Iannelli & Volpi*, 14. un 17. punkts un rezolutīvās daļas 3. punkts.

[34] Skat. secinājumus lietā *A-Fonds*, C-598/17, EU:C:2018:1037, 81. punkts.

[35] Šo definīciju Tiesa nav pārņēmusi spriedumā *A-Fond*, jo tā tikai ir apgalvojusi, ka tāds rezidences nosacījums kā pamatlietā aplūkojamā dividenžu nodokļa atmaksāšanas režīmā paredzētais šķiet "nesaraujami saistīts ar aplūkojamā atbrīvojuma režīma mērķi sniegt priekšrocības vienīgi publiskiem uzņēmumiem", kas ir "obligāts atbalsta shēmas mērķa sasniegšanai un darbībai" (skat. šī sprieduma 49.–51. punktu).

32. Konkrētāk – attiecībā uz atbalsta "priekšmeta" jēdzienu, kam ir galvenā nozīme kritērija "nesaraujama saikne" piemērošanā un kas ir īpaši svarīgs izskatāmās lietas kontekstā, šo secinājumu 19.–28. punktā minētajā judikatūrā tam nav norādīta definīcija. Tomēr tajā ir sniegtas norādes par to, ko šis jēdziens neietver. Tādējādi tas atšķiras gan no jēdziena "darbība, kas finansēta" ar atbalstu, gan no jēdziena "aspekts", kas attiecas uz dažādiem tā pasākuma elementiem, ar kuru dalībvalsts iecerējusi konkrēti īstenot plānoto atbalstu. Jēdziens "atbalsta priekšmets" arī nav jājauc ar jēdzienu "mērķis", jo pirmais jēdziens principā ir līdzeklis, ar kuru attiecīgā dalībvalsts grasās īstenot otro jēdzienu [36]. Piemēram, "veicin[āt] ekonomikas attīstību apgabalos, kur dzīves līmenis ir ārkārtīgi zems" (LESD 107. panta 3. punkta a) apakšpunkts), "veicin[āt] kāda svarīga projekta īstenojumu visas Eiropas interesēs" vai "novērst nopietnus traucējumus kādas dalībvalsts tautsaimniecībā" (LESD 107. panta 3. punkta b) apakšpunkts), vai arī "veicin[āt] konkrētu saimniecisko darbību" (LESD 107. panta 3. punkta c) apakšpunkts) ir tādi Līgumā atzīti mērķi, kurus dalībvalstis var īstenot ar iejaukšanās pasākumiem, kas atšķiras gan pēc sava rakstura, gan pēc paredzētās nozares vai darbības vai arī saņēmēju identitātes vai skaita [37]. Katram no šiem iejaukšanās pasākumiem ir savs "priekšmets", ko nosaka konkrētais pasākuma mērķis (piemēram, piešķirt priekšrocības atsevišķām lauku saimniecībām vai atsevišķām rūpniecības nozarēm, atbalstīt uzņēmumus, kuri atrodas īpašā reģionā, atbalstīt ieguldījumus konkrētās darbībās) un veids, kādā tā īstenošana paredzēta (piemēram, nodokļu atbrīvojums, kredītlīnijas atvēršana, valsts garantija, kapitālieguldījums utt.). Arī šis priekšmets jānosaka, ievērojot visus attiecīgās iejaukšanās elementus, kādus tos konkrēti ir paredzējusi attiecīgā dalībvalsts.

33. Rezumējot – valsts atbalsta saderības ar iekšējo tirgu vērtējumā Komisijai jāņem vērā Savienības tiesību normu, kas nav normas atbalsta jomā, iespējamais pārkāpums vienīgi gadījumā, ja šāds pārkāpums izriet no saimnieciskās darbības, no paša atbalsta vai tā priekšmeta vai arī no ar atbalsta priekšmetu nesaraujami saistītiem aspektiem (vai no tā nenodalāmiem aspektiem). Šāda nesaraujama saikne pastāv attiecībā uz elementiem vai nosacījumiem, kas nepieciešami atbalsta priekšmeta īstenošanai vai atbalsta darbībai, bez kuriem paredzētā valsts iejaukšanās nevar sasniegt tās mērķus.

34. Austrijas Republikas pirmā pamata pirmajā un otrajā daļā izvirzītie iebildumi jāizvērtē, ņemot vērā šo secinājumu 19.–28. punktā minēto judikatūru un visus iepriekšējos punktos izklāstītos apsvērumus.

2) Par piemērošanu izskatāmajā lietā

35. Pirms sāku savu analīzi, norādīšu – pieņemot, ka argumenti, kurus apelācijas sūdzības iesniedzēja izklāstījusi pirmā pamata pirmajā daļā – kā tos uztver Komisija un dalībvalstis, kas iestājušās lietā tās atbalstam –, tiktu saprasti kā tādi, ar kuriem tiek apšaubīta kritērija "nesaraujama saikne" aktualitāte pēc sprieduma Austrija/Komisija, no judikatūras, kas minēta it īpaši šo secinājumu 25. punktā, izriet, ka šiem argumentiem nevar piekrist [38].

[36] Tomēr norādīšu, ka dažos nesen pieņemtajos Tiesas spriedumos abi jēdzieni lietoti kā savstarpēji aizstājami. Skat., piemēram, spriedumus, 2024. gada 6. jūnijs, *Ryanair*/Komisija (C-441/21 P, EU:C:2024:477, 81. punkts), un 2024. gada 30. maijs, *Ryanair*/Komisija (C-353/21 P, EU:C:2024:437, 92. punkts).

[37] Piemēram, kopīgo interešu mērķis, ko izmantojusi Komisija attiecībā uz paziņoto pasākumu, bija "jaunu ieguldījumu veicināšana kodolenerģijā" (skat. strīdīgā lēmuma 301. apsvērumu).

[38] Šajā ziņā jānorāda, ka spriedumā Austrija/Komisija Tiesa ir uzskatījusi, ka Savienības tiesību pārkāpums, kas aplūkots lietā, kurā tika pasludināts šis spriedums, izrietēja no saimnieciskās darbības, kas tika finansēta ar atbalstu (skat. 45. punktu), nevis no atbalsta aspekta. Tāpēc, kā norāda gan Komisija, gan dalībvalstis, kas iestājušās lietā tās atbalstam, tai nebija jāizmanto kritērijs "nesaraujama saikne" sprieduma *Iannelli & Volpi* izpratnē.

i) Par paziņotā pasākuma priekšmetu

36. Pirmā pamata pirmajā daļā Austrijas Republika, pirmām kārtām, pārmet Vispārējai tiesai, ka tā nav atzinusi, ka attiecīgā atbalsta "priekšmets" bija jaunu kodolreaktoru būvniecība. Šādi rīkojoties, Vispārējā tiesa esot atkāpusies no kvalifikācijas, ko strīdīgajā lēmumā Komisija sniegusi šim priekšmetam. Tāds pats iebildums būtībā ir atkārtots apelācijas sūdzības otrajā pamatā. Čehijas Republika, Francijas Republika un Ungārija norāda, ka Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 36. un 37. punktā pareizi ir uzskatījusi, ka attiecīgā atbalsta priekšmets ir "divu jaunu reaktoru bezmaksas nodošana ekspluatācijai [uzņēmumam *Paks II*]"[39]. Savukārt Komisija apgalvo, ka, lai gan paziņotais pasākums bija saistīts ar divu kodolreaktoru izveidi Ungārijā, tas attiecās nevis uz šo reaktoru būvniecību kā tādu, bet uz to nodošanu, lai tos izmantotu.

37. Šajā ziņā konstatējams, ka strīdīgā lēmuma nosaukumā paziņotais pasākums ir identificēts kā pasākums, ko Ungārija plāno īstenot, "lai atbalstītu divu jaunu kodolreaktoru izveidi Pakšas II atomelektrostacijā". Šī lēmuma 3. apsvērumā pasākums aprakstīts kā tāds, "kas ir finansiāls ieguldījums divu jaunu kodolreaktoru izveidē Pakšā". Minētā lēmuma 9. apsvērumā, kas ietverts 2. sadaļā "Pasākuma sīks apraksts" un 2.1. apakšsadaļā "Projekta apraksts", norādīts, ka "pasākums ir divu jaunu kodolreaktoru [..] izveide Ungārijā, un to būvniecību pilnīgi finansē Ungārijas valsts par labu struktūrai *Paks II* [..], kurai piederēs jaunie reaktori un kura tos ekspluatēs". Šī paša lēmuma 15. apsvērumā, kurā izklāstīts Ungārijas plānotais finansiālais atbalsts[40], norādīts, ka saistībā ar valsts aizdevumu, ko Krievijas Federācija piešķīrusi Ungārijai, "lai finansētu *Paks II* attīstību", "ir paredzēta atjaunojama kredītiespēja [kredītlīnija] 10 miljardu EUR apmērā", ko Ungārija "izmantos [..], lai tieši finansētu tos ieguldījumus *Paks II*, kas vajadzīgi, lai projektētu, būvētu un nodotu ekspluatācijā" jaunos reaktorus, un ka tam tiks pievienots papildu "finansējum[s] ne vairāk kā 2,5 miljardu EUR apmērā" no Ungārijas budžeta. Minētā lēmuma 21. apsvērumā izklāstīts, ka "Ungārija un Krievija parakstīja SVN [starpvaldību nolīgumu], lai attīstītu jaunu jaudu Pakšā". Vispārīgāk runājot, paziņoto pasākumu Komisija ir definējusi un izvērtējusi kā ieguldījumu atbalstu, "ko piešķir Ungārijas valsts *Paks II* projekta īstenošanas vajadzībām" un kas aptver ieguldījumu izmaksas, kas saistītas ar projekta pabeigšanu[41]. Ir taisnība, ka šī lēmuma 197. apsvērumā Komisija ir apgalvojusi, ka paziņotais pasākums "radī[šot] ekonomisku priekšrocību *Paks II*, kas būtu īpašnieks un operators diviem jauniem atomelektrostacijas blokiem, kurus pilnīgi finansē Ungārijas valsts". Tomēr minētā lēmuma 283. apsvērumā, kas ir daļa no pamatojuma, kurš veltīts jautājuma par nesaraujami saistīta aspekta esamību izvērtēšanai, Komisija precizē, ka "ieguldījumu atbalsts sabiedrībai *Paks II* tiek sniegts nolūkā dot tam iespēju ražot enerģiju, neuzņemoties kodolaprīkojuma būvniecībā veikto ieguldījumu izmaksas", nepārprotami sasaistot Ungārijas veiktos ieguldījumus ar jauno reaktoru būvniecību. Šī paša lēmuma 324.–328. apsvērumā Komisija uzskatījusi, ka paziņotais pasākums "būtu piemērots instruments [..] jauno [..] reaktoru būvniecībai", "lai sasniegtu kopīgu interešu mērķi veicināt kodolenerģiju"[42], un 332. apsvērumā tā norādījusi, ka šis pasākums "stimulē[šot] kopīgu interešu mērķa sasniegšanu, izveidojot atomelektrostaciju". Visbeidzot – strīdīgā lēmuma 330. apsvērumā ir skaidri apstiprināts, ka *Paks II* ir "uzņēmums, kuru nodibināja valsts ar vienīgu mērķi izveidot un ekspluatēt" minētos reaktorus, un ka tas saņemšot attiecīgo atbalstu, lai izpildītu šo mērķi. Tāpat šī lēmuma 334. apsvērumā norādīts, ka uzņēmums *Paks II* kā atbalsta saņēmējs "saņemtu finansējumu ražošanas iekārtu būvniecībai"[43].

[39] Skat. arī pārsūdzētā sprieduma 36., 65. un 73. punktu.

[40] Skat. strīdīgā lēmuma 16. apsvērumu.

[41] Skat. it īpaši strīdīgā lēmuma 325. apsvērumu.

[42] Skat. strīdīgā lēmuma 324. un 328. apsvērumu.

[43] Skat. strīdīgā lēmuma 300. un 304. apsvērumu.

38. No tā izriet, manuprāt, ka, apelācijas sūdzības iesniedzēja pamatoti apgalvo, ka, identificējot attiecīgā atbalsta priekšmetu kā divu jaunu kodolreaktoru "bezmaksas nodošanu", Vispārējā tiesa nav izmantojusi šī priekšmeta aprakstu, kāds tas, neskarot dažas pretrunas, izriet no strīdīgā lēmuma, proti, ka tas ir Ungārijas valsts finansiālo ieguldījums uzņēmumā *Paks II* divu jaunu kodolreaktoru izveidei – ietverot projektēšanu, būvniecību un nodošanu ekspluatācijā. Šādi rīkojoties, tā ir pieļāvusi kļūdu akta, kas tajā ir apstrīdēts, interpretācijā, un tā ir tiesību kļūda, kuru var izvirzīt Tiesā apelācijas tiesvedībā [44].

39. Pirmā pamata otrajā daļā Austrijas Republika, ko atbalsta Luksemburgas Lielhercogiste, arī apgalvo, ka, definējot paziņotā pasākuma priekšmetu kā "divu jaunu kodolreaktoru bezmaksas nodošanu sabiedrībai *Paks II*", Vispārējā tiesa esot mākslīgi nošķīrusi viena un tā paša pasākuma dažādus elementus. Jauno reaktoru būvniecība un līguma slēgšanas tiesību tieša piešķiršana *JSC NIAEP* esot bijusi tā projekta neatņemama sastāvdaļa, kas ir starp Krieviju un Ungāriju noslēgtā nolīguma centrā.

40. Komisija apgalvo šī iebilduma, kas neesot ticis izvirzīts Vispārējā tiesā, nepieņemamību. Šajā ziņā norādīšu, ka, lai gan saskaņā ar Tiesas Reglamenta 170. panta 1. punktu apelācijas sūdzībā nedrīkst grozīt Vispārējā tiesā izskatītā strīda priekšmetu [45], apelācijas sūdzības iesniedzējs tomēr ir tiesīgs iesniegt apelācijas sūdzību, izvirzot Tiesā pamatus un argumentus, kuri radušies no paša pārsūdzētā sprieduma un kuru mērķis ir kritizēt tā pamatotību no tiesību viedokļa [46]. Manuprāt, tā tas ir Austrijas Republikas izvirzītā iebilduma gadījumā. Piebildīšu, ka ar šo iebildumu apelācijas sūdzības iesniedzēja, ko atbalsta Luksemburgas Lielhercogiste, apšauba nevis Vispārējās tiesas veikto faktu vērtējumu, bet gan juridisko kvalifikāciju, kuru tā sniegusi attiecībā uz šiem faktiem, un, pēc apelācijas sūdzības iesniedzējas domām, tā likusi Vispārējai tiesai kļūdaini definēt attiecīgā atbalsta priekšmetu. Tomēr saskaņā ar pastāvīgo judikatūru kļūda faktu juridiskajā kvalifikācijā ir tiesību kļūda, ko var izvirzīt apelācijas tiesvedībā [47].

41. Pēc būtības netiek apstrīdēts, ka Ungārijas plānotā atbalsta mērķis bija atbalstīt kodolenerģijas ražošanas darbību. Šis mērķis tika īstenots, izmantojot projektu, lai finansētu tādu divu kodolreaktoru būvniecību, kuri paredzēti, lai tie darbotos Pakšas atomelektrostacijā un ar laiku aizstātu jau esošos reaktorus. Kā apgalvo Austrijas Republika un kā izriet no paziņotā pasākuma apraksta, kas ietverts strīdīgajā lēmumā, jauno reaktoru nodošana uzņēmuma *Paks II* rīcībā bija tikai viens no posmiem saistībā ar šo projektu, kurš bija paredzēts kā viens veselums un ietvēra minēto reaktoru projektēšanu, būvniecību un nodošanu ekspluatācijā [48]. Proti, jaunie reaktori, uz kuru būvniecību attiecās starpvaldību nolīgums, bija "īpašums", kas tiek nodots atbalsta saņēmēja rīcībā. Lai gan uzņēmums *Paks II* pats neveica ieguldījumus savu nākotnes ražošanas aktīvu būvniecībā, jo Ungārijas iestādes neuzskatīja par nepieciešamu, lai tas tieši uzņemtos kādas parādsaistības [49], tomēr katrā to izveides posmā tas bija iesaistīts kā "valstij piederoša" un "valsts kontrolēta" organizācija, ko izraudzījusies Ungārija un kas ir "finansiāli un tehniski" atbildīga par to pienākumu izpildi, kuri izriet no projekta (skat. strīdīgā lēmuma 11. apsvērumu). Tādējādi no strīdīgā lēmuma 14. apsvēruma izriet, ka tieši šis uzņēmums ar *JSC NIAEP* noslēdza

[44] Šajā nozīmē skat. spriedumus, 2024. gada 10. septembris, Komisija/Īrija u.c. (C-465/20 P, EU:C:2024:724, 112. punkts, ka arī tajā minētā judikatūra).

[45] Skat. spriedumu, 2019. gada 29. jūlijs, *Bayerische Motoren Werke* un *Freistaat Sachsen*/Komisija (C-654/17 P, EU:C:2019:634, 69. punkts).

[46] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2024. gada 4. oktobris, *Aeris Invest*/Komisija un VNV (C-535/22 P, EU:C:2024:819, 145. un 146. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

[47] Skat. spriedumu, 2024. gada 10. septembris, Komisija/Īrija u.c. (C-465/20 P, EU:C:2024:724, 169. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

[48] Uz katra projekta posma īstenošanu attiecās atsevišķi nolīgumi: Inženiertehniskais, iepirkuma un būvniecības līgums, Ekspluatācijas un uzturēšanas līgums un Nolīgums par degvielas piegādes noteikumiem.

[49] Skat. strīdīgā lēmuma 38. un 39. apsvērumu.

Inženiertehnisko, iepirkuma un būvniecības līgumu attiecībā uz diviem jaunajiem reaktoriem un ka tam turklāt bija jāuzrauga būvdarbi un jāapstiprina tie maksājumi, kas jāizmaksā *JSC NIAEP*, par katru šo darbu izpildes posmu (šī strīdīgā lēmuma 39. apsvērums).

42. Šādos apstākļos Austrijas Republika, ko atbalsta Luksemburgas Lielhercogiste, pamatoti norāda, ka saistībā ar paziņoto pasākumu būtu mākslīgi nošķirt divu kodolreaktoru būvniecību no to nodošanas uzņēmuma *Paks II* rīcībā. Aplūkojot šo pasākumu kopumā, manuprāt, ir skaidri redzams, ka tā mērķis ir finansēt ieguldījumu jaunu ražošanas bloku būvniecībā un nodošanā ekspluatācijā Pakšā.

43. No tā izriet, ka, pat pieņemot, ka Vispārējā tiesa nav pieļāvusi kļūdu strīdīgā lēmuma interpretācijā, definējot, ka attiecīgā atbalsta priekšmets ir "divu jaunu kodolreaktoru bezmaksas nodošana ekspluatācijai [uzņēmumam *Paks II*]", šī definīcija tomēr izrietētu no kļūdas faktu juridiskajā kvalifikācijā.

ii) Par noteikumu publiskā iepirkuma jomā pārkāpumu, kas izriet no atbalsta priekšmeta

44. Pirmā pamata pirmajā daļā Austrijas Republika apgalvo, pirmkārt, ka Vispārējā tiesa būtībā esot atļāvusi Komisijai neievērot tiesību normu publiskā iepirkuma jomā pārkāpumu, izvērtējot atbalsta pasākumu, un, otrkārt, ka šajā lietā šāds pārkāpums izrietot no paša attiecīgā atbalsta priekšmeta, proti, atomelektrostacijas būvniecības finansēšanas, un tādējādi Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 28.–32. punktā esot kļūdaini nošķīrusi izskatāmo lietu no tās, kurā pasludināts spriedums Austrija/Komisija.

45. Francijas Republika apstrīd šī iebilduma pieņemamību, jo tas nav izvirzīts Vispārējā tiesā. Šajā ziņā tik tiešām savā prasībā Austrijas Republika nav skaidri apgalvojusi, ka jauno reaktoru būvniecības līguma slēgšanas tiesību tieša piešķiršana *JSC NIAEP* ietilptu pašā attiecīgā atbalsta priekšmetā. Tomēr no pārsūdzētā sprieduma 20. punkta izriet, ka, pamatojoties uz sprieduma Austrija/Komisija interpretāciju, tā tomēr ir apgalvojusi, ka attiecīgā atbalsta izvērtēšanas nolūkā neesot lielas nozīmes tam, vai šāda tieša piešķiršana bija ar šo atbalstu "nesaraujami saistīts aspekts" vai pat šī atbalsta "aspekts", jo parasti nevienu valsts atbalstu, ar kuru tiek pārkāptas Savienības tiesību normas, nevar atzīt par saderīgu ar iekšējo tirgu. Tātad nevar uzskatīt, ka iebildums, ko Austrijas Republika tagad ir izvirzījusi Tiesā, groza Vispārējā tiesā izskatītā strīda priekšmetu [50].

46. Pēc būtības šis iebildums, kas turklāt ir diezgan maz izvērsts, manuprāt, ir jānoraida.

47. Pirmkārt, tā kā ar to Vispārējai tiesai tiek pārmests, ka tā ir uzskatījusi, ka Komisija "var neņemt vērā noteikumus publiskā iepirkuma jomā procedūrā, pamatojoties uz LESD 108. pantu", minētais iebildums ir balstīts uz kļūdainu pārsūdzētā sprieduma interpretāciju. Proti, tā 28.–32. punktā Vispārējā tiesa ir vienīgi apgalvojusi, ka spriedumā Austrija/Komisija Tiesa nav vēlējusies atkāpties no savas judikatūras, kas izriet no sprieduma *Iannelli & Volpi*, un to, kā man jau ir bijusi iespēja uzsvērt, nevar apšaubīt. Savukārt – pretēji tam, ko, šķiet, uzskata Austrijas Republika, – Vispārējā tiesa nav noliegusi faktu, ka minētajā procedūrā Komisijai jāņem vērā iespējamais Savienības tiesību normas, kas nav norma valsts atbalsta jomā un kas ietver noteikumus publiskā iepirkuma jomā, pārkāpums, ja šāds pārkāpums izriet no attiecīgā atbalsta priekšmeta vai kāda no tā aspektiem, kuri ir nesaraujami saistīti ar šo priekšmetu.

[50] Turklāt šis iebildums ir saistīts ar pārsūdzētā sprieduma pamatojumu, kas ietverts tā 28.–32. punktā; šajā ziņā atsaucos uz judikatūru, kas ir atgādināta šo secinājumu 46. zemsvītras piezīmē.

48. Otrkārt, kā it īpaši norāda Čehijas Republika, šo pašu iebildumu arī nevar atbalstīt, jo ar to tiek apgalvots, ka tiesību normu publiskā iepirkuma jomā pārkāpums, uz ko atsaucas apelācijas sūdzības iesniedzēja, izriet no paša attiecīgā atbalsta "priekšmeta" vai no "darbības, kas tiek finansēta" ar šo atbalstu. Proti, pat gadījumā, ja, kā to ierosinu, Tiesai būtu jāuzskata, ka Vispārējā tiesa no šī atbalsta priekšmeta kļūdaini ir izslēgusi jaunu reaktoru būvniecību, līguma slēgšanas tiesību par šo būvniecību tieša piešķiršana *JSC NIAEP* var būt tikai ar šo priekšmetu saistīts "aspekts", kura nesaraujami saistītais raksturs attiecībā uz to vēl būtu jāpārbauda.

iii) Par nesaraujami saistīta aspekta esamību

49. Apelācijas sūdzības pirmā pamata otrajā daļā Austrijas Republika apstrīd Vispārējās tiesas analīzi par to, ka pastāv "nesaraujama saikne" starp jauno reaktoru būvniecības līguma slēgšanas tiesību tiešu piešķiršanu *JSC NIAEP* un atbalsta priekšmetu. Šīs dalībvalsts izvirzīto argumentu izklāstam atsaucos uz šo secinājumu 16. punktu. Kā esmu norādījusi šo secinājumu 17. punktā, dažu argumentu, kas norādīti pirmā pamata pirmajā daļā, mērķis būtībā arī ir apstrīdēt šo analīzi.

50. Atgādinu, ka šo secinājumu 36.–43. punktā esmu nonākusi pie secinājuma, ka attiecīgā atbalsta priekšmeta definīcijā, ko Vispārējā tiesa izmantojusi it īpaši pārsūdzētā sprieduma 36. punktā, ir pieļauta kļūda strīdīgā lēmuma interpretācijā un katrā ziņā šāda definīcija izriet no kļūdainas faktu kvalifikācijas. Tomēr ir svarīgi atgādināt, ka tad, ja Vispārējās tiesas nolēmuma argumentos atklājas Savienības tiesību pārkāpums, bet nolēmuma rezolutīvā daļa izrādās esam balstīta uz citu tiesisko pamatojumu, šāds pārkāpums nevar būt pamats minētā nolēmuma atcelšanai un ir jāaizstāj pamatojums un apelācijas sūdzība jānoraida [51]. Tāpēc jāpārbauda, vai, lai gan ir pieļautas tiesību kļūdas, Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 39. punktā pareizi ir secinājusi, ka Komisija pamatoti bija uzskatījusi, ka līguma slēgšanas tiesību piešķiršana jaunu reaktoru būvniecībai nav atbalsta aspekts, kas ir nesaraujami saistīts ar atbalstu.

51. To iemeslu dēļ, kurus izskaidrošu, uzskatu, ka tas tā nav.

52. Pirmām kārtām un iesākumā – lai gan es piekrītu Francijas Republikai, ka nevar piekrist Austrijas Republikas izvirzītajam argumentam, ka tikai tas vien, ka noteikumiem valsts atbalsta jomā un noteikumiem publiskā iepirkuma jomā ir viens un tas pats mērķis – nodrošināt neizkropļotu konkurenci iekšējā tirgū, pats par sevi ir pietiekami, lai secinātu, ka šajā lietā pastāv nesaraujami saistīts aspekts [52], tomēr Austrijas Republika pamatoti atgādina, ka šī mērķu konverģence uzliek Komisijai lielāku pienākumu nodrošināt konsekvenci starp šiem abiem tiesību normu kopumiem.

53. Otrām kārtām, pārsūdzētā sprieduma 36. punktā Vispārējā tiesa, pieļaudama tiesību kļūdu, ir uzskatījusi, ka lēmums par divu jauno reaktoru būvniecības līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu nav paša atbalsta aspekts, jo šī piešķiršana "attiecas uz tāda īpašuma ražošanu un piegādi, kas tiks nodots lietošanā bez maksas", un "tādējādi [jautājums par to] ir jāatrisina pirms paša atbalsta pasākuma". Proti, pirmkārt, pieņēmums, uz kuru ir balstīts šāds secinājums, proti, ka attiecīgā atbalsta priekšmets ir divu jauno kodolreaktoru bezmaksas nodošana uzņēmuma *Paks II* rīcībā, ir kļūdains, kā esmu izklāstījusi iepriekš. Otrkārt, kā būtībā norāda Austrijas Republika, ja valsts iejaukšanās pasākums, kas tiek finansēts no atbalsta saskaņā ar LESD 107. pantu, ir sadalīts

[51] Skat. spriedumu, 2024. gada 19. septembris, *Santini* u.c./Parlaments (C-198/21 P, EU:C:2024:768, 122. punkts).

[52] Šādam argumentam it īpaši nevar rast atbalstu spriedumā *Matra*, uz kuru atsaucas Austrijas Republika. Proti, lai gan ir taisnība, ka minētā sprieduma 43. punktā Tiesa ir precizējusi, ka, pieņemot lēmumu par atbalsta saderību ar iekšējo tirgu, "Komisija nedrīkst neņemt vērā konkurences apdraudējuma risku [šajā tirgū]", šāds precizējums seko pēc sprieduma *Iannelli & Volpi* un nesaraujamas saiknes kritērija atgādinājuma (skat. sprieduma *Matra* 41. punktu).

dažādos posmos, vienā no šiem posmiem veikta pasākuma kvalificēšana par "aspektu" vai "nesaraujami saistītu aspektu" sprieduma *Iannelli & Volpi* judikatūras izpratnē nav izslēgta tikai tādēļ, ka šis pasākums veikts pirms pasākuma, ar kuru tiek pabeigts viss process. Tādējādi, pat pieņemot, ka Vispārējā tiesa kā attiecīgā atbalsta priekšmetu pareizi ir atzinusi vienīgi jauno reaktoru bezmaksas nodošanu uzņēmuma *Paks II* rīcībā, tas automātiski nenozīmētu, ka līguma slēgšanas tiesību tieša piešķiršana *JSC NIAEP* to būvniecībai bija elements, kas nav saistīts ar attiecīgo atbalstu. Protams, ir taisnība, kā norāda Francijas Republika, ka ar tādu kritērija "nesaraujama saikne" interpretāciju, ar kuru jēdzienā "nesaraujami saistīts aspekts" tiktu iekļauts jebkurš valsts finansējumu saņēmušā projekta "izstrādes aspekts", šādam kritērijam tiktu atņemta iedarbība. Tomēr šajā lietā šo argumentu nevar atbalstīt. Līguma slēgšanas tiesību piešķiršana saistībā ar jauno reaktoru būvniecību nav nedz vienkāršs "izstrādes aspekts", nedz arī paziņotā pasākuma otršķirīgs aspekts. Attiecīgā atbalsta mērķis ir šo reaktoru izveide, un tie veido īpašumu, kuru paredzēts nodot saņēmēja rīcībā.

54. Trešām kārtām, kā pamatoti apgalvo Austrijas Republika, no strīdīgā lēmuma un pārsūdzētā sprieduma izriet, ka *JSC NIAEP* izraudzīšanās par būvētāju organizāciju bija viens no tā starpvaldību nolīguma elementiem, kura neatņemama sastāvdaļa ir šo secinājumu 6. punktā minētais finansēšanas nolīgums, un bija viens no nosacījumiem, kuriem pakļauts aizdevums, kas paredzēts, lai finansētu lielāko daļu ieguldījumu, kuri nepieciešami jaunu reaktoru izveidei. Tomēr saskaņā ar judikatūru, kas atgādināta šo secinājumu 25. punktā, atbalsta finansēšanas veidu nevar nošķirt no atbalsta, un tā vērtējums, tostarp attiecībā uz citiem Līguma noteikumiem, kas nav noteikumi par valsts atbalstu, ietilpst Komisijas ekskluzīvā kompetencē.

55. Ceturtām kārtām, no šo secinājumu 19.–25. punktā atgādinātās judikatūras neizriet, ka atbalsta elements vai nosacījums, kas tieši neietekmē atbalsta saņēmēja vai saņēmēju noteikšanu vai atbalsta apmēru, nevar būt "nesaraujami saistīts aspekts", kura likumība Komisijai jāizvērtē LESD 108. pantā paredzētajā procedūrā. Savukārt no šīs judikatūras izriet, ka šāds aspekts ir atbalsta elements vai nosacījums, kas "nepieciešams atbalsta mērķa sasniegšanai vai tā darbībai". Šajā gadījumā, kā būtībā apgalvo Austrijas Republika, būvdarbu līguma slēgšanas tiesību piešķiršana *JSC NIAEP* bija nepieciešams elements gan attiecīgā atbalsta mērķa sasniegšanai, gan tā darbībai. Proti, pirmkārt, no strīdīgā lēmuma un pārsūdzētā sprieduma izriet, ka *JSC NIAEP* kā uzņēmuma, kas ir atbildīgs par jauno reaktoru projektēšanu, būvniecību un nodošanu ekspluatācijā, izraudzīšanās bija neatņemama starpvaldību nolīguma sastāvdaļa un ka aizdevums, ko Krievijas Federācija piešķīra Ungārijai, bija saistīts ar šo izvēli[53]. Otrkārt, no fakta, ka gan Komisijā, gan Vispārējā tiesā un Tiesā Ungārija ir apgalvojusi, ka *JSC NIAEP* bija vienīgā, kas varēja nodrošināt jauno reaktoru būvniecībai nepieciešamo tehnoloģiju, izriet, ka šī dalībvalsts bija pārliecināta, ka no tehniskā viedokļa būvdarbu līguma slēgšanas tiesību piešķiršana šim uzņēmumam bija izvēle, kas nepieciešama, lai nodrošinātu ar attiecīgo atbalstu finansētā projekta dzīvotspēju un sekmīgumu.

56. Piektām kārtām un visbeidzot, man ir šaubas par konstatējuma, kurš ietverts pārsūdzētā sprieduma 37. punktā un saskaņā ar kuru "publiskā iepirkuma noteikumu pārkāpums ietekmētu tikai atomelektrostaciju būvdarbu tirgu un neietekmētu tirgu, uz kuru attiecas [aplūkojamā] atbalsta pasākuma priekšmets", atbilstību, lai izvērtētu nesaraujami saistīta aspekta esamību sprieduma *Iannelli & Volpi* judikatūras izpratnē. Pirmkārt, šāds konstatējums neļauj pamatot secinājumu, ka šāda piešķiršana nav aspekts, kas ir nesaraujami saistīts ar attiecīgo atbalstu. Proti, pasākumi, kurus nevar nošķirt no atbalsta, loģiski tiek noteikti pirms to atbilstības Savienības tiesībām izvērtēšanas un to ietekmes uz atbalsta saderību pārbaudes. Otrkārt un vēl būtiskāk,

[53] Šajā nozīmē skat., piemēram, strīdīgā lēmuma 15., 28. un 39. apsvērumu.

šaubos par tās premisas pareizību, uz kuru ir balstīts minētais konstatējums, proti, ka tikai tāds tiesību normas, kas nav norma valsts atbalsta jomā, pārkāpums, kas izraisītu papildu konkurences un tirdzniecības izkropļojumus *tirgū, uz kuru attiecas* konkrētais *atbalsts*, var radīt pienākumu Komisijai konstatēt šādu pārkāpumu LESD 108. pantā paredzētajā procedūrā[54]. No Tiesas judikatūras skaidri izriet – kad Komisija izvērtē, vai plānotais atbalsts atbilst nosacījumam, kurš paredzēts LESD 107. panta 3. punkta c) apakšpunktā, proti, nelabvēlīgi neietekmēt tirdzniecības apstākļus tādā mērā, kas ir pretrunā kopīgām interesēm, tai jāņem vērā negatīvā ietekme, kāda šim atbalstam var būt uz konkurenci un tirdzniecību *iekšējā tirgū kopumā*, kurš saskaņā ar LESD 26. panta 2. punktu ir definēts kā tāds, kas "aptver telpu bez iekšējām robežām, kurā saskaņā ar Līgumiem ir nodrošināta preču, personu, pakalpojumu un kapitāla brīva aprite"[55]. Atsauce uz 2001. gada 31. janvāra spriedumu *Weyl Beef Products* u.c./Komisija[56], kuru izdarījusi Francijas Republika un Ungārija, neatļauj secināt ko citu. Minētā sprieduma punktos, uz kuriem atsaucas šīs dalībvalstis, pēc tam, kad Vispārējā tiesa bija konstatējusi, ka strīdīgie pasākumi ir nesaraujami saistīti ar attiecīgā atbalsta priekšmetu, tā ir pārbaudījusi jautājumu, vai tie ietver sekas, kuras "pārsniedz to, kas ir nepieciešams, lai ar atbalstu varētu sasniegt Līgumā atzītos mērķus". Taču šāda pārbaude skaidri iekļaujas atbalsta samērīguma pārbaudē, kas seko pēc to pasākumu tvēruma noteikšanas, kuri jāņem vērā, lai novērtētu atbalsta saderību ar iekšējo tirgu. Tādējādi spriedumā *Weyl Beef Products* u.c./Komisija nav precizēts, kas ļauj pasākumu kvalificēt kā "nesaraujami saistītu aspektu", un tas arī neļauj atbalstīt apgalvojumu, ka tikai šāda pasākuma sekas, kas var izpausties "tirgū, uz kuru attiecas [aplūkojamā] atbalsta pasākuma priekšmets", ir būtiskas tās pārbaudes mērķiem, kas Komisijai jāveic LESD 108. pantā paredzētās procedūras ietvaros. Savukārt šis spriedums seko judikatūrai, kas izriet no sprieduma *Iannelli & Volpi*[57]. Tas pats attiecas uz 2014. gada 3. decembra spriedumu *Castelnou Energía*/Komisija[58], uz kuru it īpaši atsaucas Komisija un kurā precizēts, ka tad, ja attiecīgā atbalsta aspekts ir cieši saistīts ar atbalsta priekšmetu, "tā atbilstību tiesību normām, kas nav normas par valsts atbalstu, Komisija izvērtēs LESD 108. pantā paredzētās procedūras ietvaros un šīs novērtēšanas rezultātā konkrētais atbalsts var tikt atzīts par nesaderīgu ar iekšējo tirgu".

57. Izdarot secinājumu par šo pēdējo minēto aspektu, manā ieskatā nav izslēgts, ka Savienības tiesību normas pārkāpums, kas var radīt konkurences izkropļojumu citā tirgū, bet, kā tas ir šajā gadījumā, ir saistīts ar tirgu, uz kuru attiecas atbalsts, Komisijai jāņem vērā, pārbaudot tā saderību ar iekšējo tirgu.

iv) Par Komisijas pienākuma pārbaudīt iespējamo tiesību normu publiskā iepirkuma jomā pārkāpumu

58. No visiem iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka Vispārējā tiesa kļūdaini ir apstiprinājusi Komisijas secinājumu, ka jauno reaktoru būvniecības līguma slēgšanas tiesību tieša piešķiršana *JSC NIAEP* nav ar attiecīgā atbalsta priekšmetu "nesaraujami saistīts aspekts".

[54] Līdzīgu analīzes virzienu bija ierosinājis ģenerāladvokāts Z. Albērs [*S. Alber*] secinājumos lietā Portugāle/Komisija (C-204/97, EU:C:2000:254, 87. un 88. punkts). Tomēr Tiesa to nav apstiprinājusi, skat. spriedumu, 2001. gada 3. maijs, Portugāle/Komisija (C-204/97, EU:C:2001:233, 40. un 41. punkts).

[55] Šajā nozīmē skat. spriedumu Austrija/Komisija, 101. punkts.

[56] T-197/97 un T-198/97; turpmāk tekstā – "spriedums *Weyl Beef Products* u.c./Komisija", EU:T:2001:28, 78. punkts.

[57] Šajā nozīmē skat. spriedumu *Weyl Beef Products* u.c./Komisija, 77. punkts.

[58] T-57/11, EU:T:2014:1021, 184. punkts.

59. No tā izriet, ka Vispārējā tiesa arī ir kļūdaini uzskatījusi, ka Komisijai procedūrā, kurā tika pieņemts strīdīgais lēmums, nebija pienākuma izvērtēt jautājumu par šīs piešķiršanas saderību ar tiesību normām publiskā iepirkuma jomā, kuru šīs procedūras laikā bija izvirzījusi Austrijas Republika un citas ieinteresētās personas [59].

3) Secinājumi par pirmā pamata pirmo un otro daļu

60. Pamatojoties uz visiem iepriekš minētajiem apsvērumiem, uzskatu, ka apelācijas sūdzības pirmā pamata pirmā un otrā daļa, skatot tās kopā, ir pamatotas.

2. Par trešo daļu

61. Pirmā pamata trešā daļa ietver divus iebildumus. Pirmais iebildums attiecas uz pamatojuma neesamību strīdīgajā lēmumā, ko Vispārējā tiesa neesot konstatējusi, un otrais – uz publiskā iepirkuma tiesību normu pārkāpumu. Šie iebildumi ir vērsti pret pārsūdzētā sprieduma 40.–49. punktu un 196.–203. punktu.

62. Pārsūdzētā sprieduma 40.–49. punkts iekļaujas pamatojumā, ar kuru Vispārējā tiesa ir noraidījusi Austrijas Republikas prasības pirmo pamatu, kas attiecas uz publiskā iepirkuma procedūras nerīkošanu. 41. un 42. punktā Vispārējā tiesa, pirmām kārtām, ir apgalvojusi, ka strīdīgā lēmuma 285. apsvērumā Komisija pamatoti bija norādījusi, ka, lai atbildētu uz ieinteresēto personu iesniegtajiem apsvērumiem par paziņotā pasākuma atbilstību Direktīvai 2014/25, tā var atsaukties uz procedūru sakarā ar pienākumu neizpildi, kura bija sākta pret Ungāriju un kurā tā bija ieguvusi pārliecību, kas "balstīta uz rūpīgu to tehnisko prasību analīzi", uz kurām atsaucās šī dalībvalsts, ka šī direktīva nebija piemērojama jauno reaktoru būvdarbu līguma slēgšanas tiesību piešķiršanai, pamatojoties uz tās 50. panta c) punktu (turpmāk tekstā – "procedūra sakarā ar pienākumu neizpildi"). Šī sprieduma 43.–46. punktā Vispārējā tiesa, otrām kārtām, izvērtēja Komisijas atbildi uz rakstveida jautājumiem, kas uzdoti saistībā ar procesa organizatorisko pasākumu, kā arī dokumentus, kas tika iesniegti kā pamatojums, konstatējot, ka no šīs atbildes izriet un to apstiprina šie dokumenti, ka Komisija bija secinājusi, ka *JSC NIAEP* varēja tieši piešķirt tiesības slēgt līgumus par jaunu reaktoru būvniecību, "iepriekš nerīkojot publisko iepirkumu, jo konkurence nepastāvēja tehnisku iemeslu dēļ". Pārsūdzētā sprieduma 47. un 48. punktā Vispārējā tiesa, trešām kārtām, ir precizējusi – nevar pieļaut, ka "procedūrā, kas attiecas uz atbalsta saderību ar iekšējo tirgu, tiek apstrīdēti visi agrāk pieņemtie lēmumi, attiecībā uz kuriem jau ir uzsākta atsevišķa procedūra [..]", jo "tiesiskās drošības princips liedz Komisijai valsts atbalsta procedūrā pārskatīt būvdarbu līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu, ja tā nav saņēmusi jaunu informāciju salīdzinājumā ar to, kas bija tās rīcībā brīdī, kad tā nolēma izbeigt procedūru par valsts pienākumu neizpildi". Pārsūdzētā sprieduma 49. punktā Vispārējā tiesa ir secinājusi, ceturtām kārtām un visbeidzot, ka "Komisija, nepieļaujot tiesību kļūdu, jebkurā gadījumā balstījās uz procedūras par valsts pienākumu neizpildi iznākumu [strīdīgā] lēmuma vajadzībām".

[59] Ir lietderīgi atgādināt, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, lai gan, izvērtējot valsts atbalsta esamību un tiesiskumu, var būt nepieciešams, lai Komisija neaprobežojas tikai ar to faktisko un tiesisko apstākļu pārbaudi, kuri tai darīti zināmi, Komisijai tomēr nav pienākuma pēc savas iniciatīvas un bez jebkādām norādēm šajā ziņā meklēt visu informāciju, kurai varētu būt saikne ar tās izskatāmo lietu, pat ja šī informācija būtu publiski pieejama, skat. spriedumu, 2024. gada 5. septembris, Slovēnija/Komisija (C-447/22 P, EU:C:2024:678, 56. punkts). Šie noteikumi, manuprāt, piemērojami arī attiecībā uz Komisijas pienākumu LESD 108. pantā paredzētajā procedūrā pārbaudīt Savienības tiesību normu, kas nav normas atbalsta jomā, iespējamu pārkāpumu.

63. Savukārt pārsūdzētā sprieduma 196.–203. punktā Vispārējā tiesa ir noraidījusi desmitā pamata pirmo daļu, kas attiecas uz nepietiekamu strīdīgā lēmuma pamatojumu saistībā ar atbalsta saderību ar citām Savienības tiesību normām. Šajos punktos Vispārējā tiesa būtībā uzskatīja, ka, tā kā strīdīgā lēmuma 280.–284. apsvērumā Komisija bija uzskatījusi, ka tai nav pienākuma izskatīt jautājumu par iespējamu Direktīvas 2014/25 pārkāpumu, jo nepastāv nesaraujama saikne starp šo pārkāpumu un attiecīgā atbalsta priekšmetu, tai strīdīgajā lēmumā nav jāpamato iemesli, kuru dēļ ir izpildīti Direktīvas 2014/25 50. panta c) punktā paredzētie nosacījumi.

a) Par iebildumu, kas attiecas uz to, ka nav konstatēta strīdīgā lēmuma pamatojuma neesamība

64. Austrijas Republika apgalvo, ka Vispārējā tiesa kļūdaini ir uzskatījusi, ka strīdīgais lēmums bija pietiekami pamatots attiecībā uz to, vai pastāv tiesību normu publiskā iepirkuma jomā pārkāpums. Vienkārša atsauce uz pabeigtu procedūru sakarā ar pienākumu neizpildi, kas nebija publiska, neesot pietiekams pamatojums. Tā apgalvo, ka, pateicoties vienīgi Komisijas apsvērumiem un dokumentiem, ko tā iesniegusi, atbildot uz Vispārējās tiesas pieņemtu organizatorisko pasākumu, tā ir varējusi uzzināt motīvus, kas ir likuši Komisijai izslēgt tiesību normu publiskā iepirkuma jomā pārkāpuma esamību.

65. Francijas Republika norāda uz šī iebilduma nepieņemamību, jo tas pirmo reizi esot ticis izvirzīts apelācijas stadijā. Šajā ziņā norādīšu, ka no pārsūdzētā sprieduma 192. punkta un 196.–203. punkta skaidri izriet, pirmkārt, ka Vispārējā tiesā Austrijas Republika ir apstrīdējusi strīdīgā lēmuma pamatojuma nepietiekamību attiecībā uz atbalsta saderību ar publiskā iepirkuma tiesību normām un, otrkārt, ka Vispārējā tiesa ir izvērtējusi šādu iebildumu un to ir noraidījusi. No pārsūdzētā sprieduma 40.–49. punkta, kuru saturs ir izklāstīts šo secinājumu 62. punktā, arī izriet, ka Vispārējā tiesa ir skaidri apstiprinājusi atsauci uz procedūru sakarā ar pienākumu neizpildi, ko Komisija izdarījusi strīdīgā lēmuma 285. apsvērumā. No tā izriet, ka, tā kā, pirmkārt, šajā iebildumā ir pārņemti iebildumi, kurus Austrijas Republika bija izvirzījusi Vispārējā tiesā, un, otrkārt, tā pamatā ir pārsūdzētā sprieduma pamatojums, šis iebildums ir pieņemams [60].

66. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, lai arī LESD 296. pantā paredzētajā pamatojumā skaidri un nepārprotami jābūt izklāstītai tās iestādes argumentācijai, kura pieņēmusi tiesību aktu, lai ļautu ieinteresētajai personai iepazīties ar veikto pasākumu pamatojumu un kompetentai tiesai – veikt pārbaudi, tomēr šādam pamatojumam jābūt pielāgotam aplūkojamā akta būtībai un kontekstam, kurā tas ir pieņemts [61]. Tāpat no pastāvīgās judikatūras izriet, ka pienākums norādīt pamatojumu ir būtiska formas prasība, kas jānošķir no jautājuma par pamatojuma pamatotību, jo tas attiecas uz strīdīgā tiesību akta likumību pēc būtības. Proti, lēmuma pamatojumu veido formāla to motīvu izklāstīšana, uz kuriem šis lēmums balstīts. Ja šajos motīvos ir pieļautas kļūdas, tie skar lēmuma likumību pēc būtības, nevis tā pamatojumu, kas var būt pietiekams, pat izklāstot kļūdainus motīvus [62].

[60] Katrā ziņā – pretēji tam, ko apgalvo Francijas Republika, – pamatojuma neesamība vai nepietiekamība ir uzskatāma par būtisku procedūras noteikumu pārkāpumu LESD 263. panta izpratnē un ir absolūts pamats, kas Savienības tiesai jāizvirza pēc savas ierosmes, skat. rīkojumu, 2017. gada 9. marts, *Simet*/Komisija (C-232/16 P, EU:C:2017:200, 80. punkts un tajā minētā judikatūra). Par precedentu, uz kuru atsaucas šī dalībvalsts, proti, 2003. gada 5. jūnija spriedumu *O'Hannrachain*/Parlaments (C-121/01 P, EU:C:2003:323, 39. punkts), skat. ģenerāladvokāta P. Mengoci [*P. Mengozzi*] secinājumus lietā *Prym* un *Prym Consumer*/Komisija (C-534/07 P, EU:C:2009:277, 34. un 35. punkts).

[61] Skat. spriedumu, 2024. gada 4. oktobris, *Aeris Invest*/Komisija un VNV (C-535/22 P, EU:C:2024:819, 114. punkts).

[62] Skat. spriedumu, 2024. gada 10. septembris, Komisija/Īrija u.c. (C-465/20 P, EU:C:2024:724).

67. Šajā gadījumā Komisija secinājumu, ka attiecīgā atbalsta novērtējumu neietekmēja apgalvotais noteikumu publiskā iepirkuma jomā pārkāpums, ir pamatojusi ar divu veidu motīviem. Pirmkārt, šī lēmuma 283. apsvērumā Komisija galvenokārt ir apgalvojusi, ka šāds pārkāpums, pieņemot, ka tas ir konstatēts, neesot radījis papildu kropļojošu ietekmi uz konkurenci un tirdzniecību elektroenerģijas tirgū, uz kuru attiecas šis atbalsts, un ka tādēļ tai neesot bijis jāspriež par tā esamību. Otrkārt, minētā lēmuma 285. apsvērumā un pakārtoti [63] tā ir atsaukusies uz procedūru sakarā ar pienākumu neizpildi, kurā tā bija konstatējusi, ka Direktīva 2014/25 nav piemērojama būvniecības līguma slēgšanas tiesību tiešai piešķiršanai *JSC NIAEP* un ka tādējādi nav noticis šīs direktīvas tiesību normu pārkāpums, kā to it īpaši bija apgalvojusi Austrijas Republika.

68. Galvenokārt izklāstītajos motīvos, lai gan tie atbilst LESD 296. panta prasībām, to pašu iemeslu dēļ, kas izklāstīti šo secinājumu 49.–59. punktā, ir pieļautas kļūdas, kas ietekmē to likumību pēc būtības.

69. Šādos apstākļos Komisijas secinājuma, kurš apstiprināts pārsūdzētajā spriedumā un saskaņā ar kuru tai nebija pienākuma strīdīgajā lēmumā izvērtēt jautājumu par jaunu reaktoru būvniecības līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas saderību ar tiesību normām publiskā iepirkuma jomā, pamatotība ir balstīta tikai uz pakārtoti izklāstītajiem motīviem.

70. Iesākumā norādīšu, ka, tāpat kā visas dalībvalstis, kas piedalās šajā tiesvedībā, un Komisija, uzskatu, ka šajā lietā Komisija varēja izpildīt savu pienākumu veikt šādu pārbaudi, atsaucoties uz procedūru sakarā ar pienākumu neizpildi, kas bija pabeigta, nekonstatējot minēto tiesību normu pārkāpumu. Proti, no sprieduma Komisija/Itālija, kas minēts šo secinājumu 21. punktā, it īpaši izriet, ka procedūras sakarā ar pienākumu neizpildi un valsts atbalsta kontroles procedūras kumulatīva piemērošana ir vispārējs noteikums gadījumā, kad valsts pasākums vienlaikus ietilpst tiesību normu atbalsta jomā un citu Līguma noteikumu piemērošanas jomā [64]. Tāpat no lietas, kurā tika pasludināts šis spriedums, faktiskajiem apstākļiem izriet, ka šāda kumulatīva piemērošana nav izslēgta pat gadījumā, kad pastāv nesaraujama saikne starp valsts pasākumu, par kuru tiek uzskatīts, ka tas ir pretrunā kādam Līguma noteikumam, kas nav noteikums atbalsta jomā, un atbalsta priekšmetu, vismaz tad, ja procedūra sakarā ar pienākumu neizpildi ir ierosināta pirms valsts atbalsta kontroles procedūras uzsākšanas.

71. To ievērojot, šāda atsauce varēja aizstāt jautājuma par paziņotā pasākuma neatbilstību Direktīvas 2014/25 normām izskatīšanu pēc būtības strīdīgajā lēmumā tikai ar nosacījumu, ka Komisija šajā lēmumā izklāsta faktiskos un tiesiskos apstākļus, uz kuru pamata tā bija konstatējusi Savienības tiesību pārkāpuma neesamību. Lai gan šāds pienākums jāsaskaņo ar procedūras sakarā ar pienākumu neizpildi dokumentu konfidencialitātes prasībām, uz kurām it īpaši norāda Polijas Republika un Francijas Republika, šādas prasības nedrīkst līdz neesamībai samazināt pienākumu, kas uzlikts Komisijai, pamatot aktus, kurus tā pieņem.

72. Šajā ziņā jākonstatē, ka strīdīgā lēmuma 285. apsvērumā ir tikai minēts "sākotnējais secinājums", kuru Komisija bija izdarījusi procedūrā sakarā ar pienākumu neizpildi, nesniedzot nekādu norādi par faktiskajiem un juridiskajiem apsvērumiem, ar kuriem šāds secinājums bija pamatots. Protams, saskaņā ar pastāvīgo judikatūru jautājums, vai tiesību akta pamatojums atbilst LESD 296. panta prasībām, jāizvērtē, ņemot vērā ne tikai šī tiesību akta formulējumu, bet

[63] Strīdīgā lēmuma 285. apsvērumā Komisija apgalvo, ka "jebkurā gadījumā Ungārijas atbilstību Direktīvai [2014/25] Komisija vērtēja atsevišķā procedūrā, kur sākotnējais secinājums, pamatojoties uz pieejamo informāciju, ir tāds, ka [šajā direktīvā] paredzētās procedūras – pamatojoties uz 50. panta c) punktu – nebūtu attiecināmas uz abu reaktoru būvniecības darbu veikšanas tiesību piešķiršanu".

[64] Šādā noteikumā ir ņemta vērā pārkāpuma procedūras un procedūras valsts atbalsta jomā autonomija un tas, ka Komisijai ir lēmumpieņemšanas pilnvaras tikai pirmajā minētajā procedūrā.

arī tā kontekstu, kā arī visu attiecīgo jomu regulējošo tiesību normu kopumu [65]. Tomēr izskatāmajā lietā Austrijas Republika, kurai Komisija šajā ziņā neiebilda, ir apgalvojusi, ka datumā, kurā tika pieņemts strīdīgais lēmums, procedūras sakarā ar pienākumu neizpildi elementi, kuri, iespējams, varēja novērst nepilnības šī lēmuma 285. apsvēruma formulējumā, nebija nedz publiski, nedz pieejami ieinteresētajām personām, kuras piedalījās procedūrā, un tādējādi nevar uzskatīt, ka tie bija daļa no konteksta, kas bija zināms šīm ieinteresētajām personām, ļaujot tām skaidri un nepārprotami saprast iemeslus, kuri bija likuši Komisijai uzskatīt, ka šajā lietā Direktīva 2014/25 nav piemērojama [66]. Pretēji tam, ko apgalvo Francijas Republika, apstāklis, ka strīdīgā lēmuma pamatojumu Komisija iesniedza tiesvedības laikā, nevar kompensēt šī lēmuma sākotnējā pamatojuma nepietiekamību. Argumentāciju tiešām nevar izskaidrot pirmo reizi un *a posteriori* tiesā, izņemot ārkārtas apstākļus, kas šajā lietā nepastāv, jo nav steidzamības [67].

73. No visiem iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka šis iebildums ir jāapmierina.

b) Par iebildumu, kas attiecas uz tiesību normu publiskā iepirkuma jomā pārkāpumu

74. Ar atsevišķu iebildumu Austrijas Republika, ko atbalsta Luksemburgas Lielhercogiste, "atgādina šaubas", kuras tā bija paudusi tiesas sēdē Vispārējā tiesā par Direktīvas 2014/25 50. panta c) punkta ii) apakšpunkta, kurā ir atļauts izmantot sarunu procedūru bez iepirkuma iepriekšējas izsludināšanas, ja būvdarbus var veikt tikai "konkrēts ekonomikas dalībnieks", pamatojoties uz to, ka "konkurences nav tehnisku iemeslu dēļ", piemērojamību šīs lietas apstākļos. Tā apgalvo, ka "ir daudz lielāka iespēja", ka Ungārijas izvirzītie jauno reaktoru būvniecības līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas kritēriji, kas it īpaši attiecas uz drošību, ir bijuši mākslīgi ierobežoti, lai varētu saņemt Krievijas Federācijas finansējumu. Katrā ziņā, pat pieņemot, ka šie kritēriji bija objektīvi, neesot bijis iespējams izslēgt, ka, ņemot vērā līguma vērtību, izmantojot iepirkumu, tiktu atrasti citi pretendenti. Austrijas Republika, ko atbalsta Luksemburgas Lielhercogiste, arī apgalvo, ka it īpaši pārsūdzētā sprieduma 38. un 64. punktā Vispārējā tiesa kļūdaini tai esot uzlikusi pienākumu pierādīt, ka jaunos reaktorus būtu varējuši piegādāt citi pretendenti. Pēc tās domām, Ungārijai, kas vēlējās atsaukties uz Direktīvas 2014/25 50. pantā paredzēto izņēmumu, bija jāpierāda, ka iepirkuma konkursa izsludināšana varēja nenotikt.

75. Šis iebildums, manuprāt, nav atbalstāms vismaz tiktāl, cik tas ir vērsts pret pārsūdzētā sprieduma 40.–49. punktu [68]. Tā pārbaudē Tiesa, manuprāt, saskaras ar divu veidu grūtībām. Pirmkārt, Austrijas Republikas argumenti ir neskaidri un nepilnīgi. Otrkārt, pēc manām domām,

[65] Skat. spriedumu, 2024. gada 10. septembris, Komisija/Īrija u.c. (C-465/20 P, EU:C:2024:724).

[66] Norādīšu, ka izskatāmā lieta, kurā runa ir par Komisijas vērtējumu par atbalsta aspekta, kas nav nodalāms no tā priekšmeta, atbilstību Savienības tiesībām, atšķiras no vērtējuma, kas aplūkots lietā, kurā tika pasludināts 2023. gada 23. novembra spriedums *Ryanair* un *Airport Marketing Services* (C-758/21 P, EU:C:2023:917), kura 97. punktā Tiesa ir norādījusi, ka netiešs pamatojums konkrētajā lietā varēja būt pietiekams, it īpaši ņemot vērā, ka LESD 108. pantā paredzētajā procedūrā ieinteresētās personas, izņemot attiecīgo dalībvalsti, nevar pretendēt uz strīda ar Komisiju izskatīšanu. Proti, minētajā lietā apelācijas sūdzības iesniedzējas bija to pasākumu adresātes, ar kurām tika pārtraukts noilguma termiņš, kas, pēc to domām, bija pārsniegts, un tādējādi, lai gan lēmumā, kas aplūkots minētajā lietā, bija norādīti tikai datumi, kuros šie pasākumi veikti, tās varēja saprast iemeslus, kuru dēļ Komisija bija uzskatījusi, ka minētie pasākumi var pārtraukt šo termiņu (skat. it īpaši šī sprieduma 93. punktu). Turklāt šī lieta atšķiras no lietas, kurā nesen taisīts spriedums, 2025. gada 23. janvāris, *Neos/Ryanair* un Komisija (C-490/23 P, EU:C:2025:32), kurā, pirmkārt, runa bija par lēmumu, kas pieņemts LESD 108. panta 3. punktā norādītās iepriekšējās izskatīšanas stadijas noslēgumā, un, otrkārt, par to, kā Tiesa konstatējusi it īpaši šī sprieduma 58. un 59. punktā, ka ar Vispārējās tiesas spriedumu par apelācijas sūdzību pēdējā minētā lietā Komisijai mēģināts uzlikt vispārēju pienākumu sniegt īpašu pamatojumu par katru Savienības tiesību normu un principu, kuri var tikt pārkāpti ar atbalsta piešķiršanu.

[67] Skat. spriedumu, 2023. gada 11. maijs, Komisija/*Sopra Steria Benelux* un *Unisys Belgium* (C-101/22 P, EU:C:2023:396, 88. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

[68] Attiecībā uz argumentiem, kuru mērķis ir apstrīdēt pierādīšanas pienākumu, ko pārsūdzētā sprieduma 38. un 64. punktā Vispārējā tiesa esot uzlikusi Austrijas Republikai, es atsaucos uz otrā un ceturtā pamata analīzi.

no pārsūdzētā sprieduma 40.–49. punktā ietvertā pamatojuma izriet, ka Vispārējā tiesa vienīgi ir konstatējusi, pirmkārt, ka procedūrā sakarā ar pienākumu neizpildi Komisija bija "ieguvusi pārliecību", kas balstīta uz "rūpīgu to tehnisko prasību analīzi", uz kurām atsaucās Ungārija[69], ka izskatāmajā lietā šī dalībvalsts varēja izmantot procedūru bez iepirkuma iepriekšējas izsludināšanas saskaņā ar Direktīvas 2014/25 50. panta c) punkta ii) apakšpunktu[70], un, otrkārt, ka šādos apstākļos strīdīgā lēmuma 285. apsvērumā ietvertā atsauce uz šīs procedūras iznākumu bija pamatota. Turpretī no šiem pašiem pārsūdzētā sprieduma punktiem, manuprāt, neizriet, ka Vispārējā tiesa būtu veikusi tā secinājuma tiesiskuma pārbaudi, uz kuru Komisija pakārtoti balstījusies strīdīgajā lēmumā un saskaņā ar kuru Direktīva 2014/25 šajā lietā nebija piemērojama. Kā tiesas sēdē pamatoti apgalvoja Komisija, Vispārējā tiesa minētajos punktos ir tikai pārbaudījusi faktus.

c) Secinājumi par trešo daļu

76. Iepriekš izklāstīto iemeslu dēļ uzskatu, ka pirmā pamata trešā daļa, ciktāl tajā Vispārējai tiesai tiek pārmests, ka tā nav konstatējusi strīdīgā lēmuma pamatojuma neesamību, kas izskatīta šo secinājumu 71. un 72. punktā, ir pamatota.

3. Secinājumi par pirmo pamatu

77. Pamatojoties uz visiem iepriekš minētajiem apsvērumiem, iesaku Tiesai apmierināt apelācijas sūdzības pirmo pamatu.

B. Par otro un ceturto pamatu

78. Lielākā daļa argumentu, kurus Austrijas Republika izvirzījusi otrajā un ceturtajā pamatā, pārklājas, un šī iemesla dēļ tos izskatīšu kopā. Šie pamati ir vērsti pret pārsūdzētā sprieduma 51.–65. punktu, kā arī tā 184. un 185. punktu.

79. Pārsūdzētā sprieduma 51.–65. punktā Vispārējā tiesa ir analizējusi un noraidījusi prasības ceturtā pamata pirmo daļu par attiecīgā atbalsta nesamērīgo raksturu. Ar šo daļu Austrijas Republika apgalvoja – tā kā nebija izsludināts iepirkums divu jaunu reaktoru būvniecībai, šī atbalsta samērīgums netika nodrošināts, jo nevarēja garantēt, ka tā apmērs ir ierobežots līdz projekta īstenošanai nepieciešamajam minimumam. Vispārējā tiesa vispirms norādīja, ka, "lai gan LESD 107. panta 3. punkta c) apakšpunktā ir prasīts, lai atbalsts tiktu ierobežots līdz minimumam, no tā tomēr neizriet, ka iepirkuma rīkošana ir atbalsta pasākuma samērīguma nosacījums", un ka šāda procedūra "ir tikai viens no vairākiem līdzekļiem, lai ierobežotu atbalstu līdz minimumam, kas nepieciešams izvirzītā mērķa sasniegšanai" (59. un 60. punkts). Pēc tam Vispārējā tiesa ir uzskatījusi, ka "Austrijas Republikas apgalvojums, ka reaktoru būvniecību būtu bijis iespējams veikt ar mazākām izmaksām un ar mazāku atbalstu, ja būtu ticis izsludināts iepirkuma konkurss, [nebija] pamatots ar pierādījumiem" un ka "Austrijas Republikai bija jāiesniedz pierādījumi, kas norāda uz alternatīvu risinājumu konkrēto reaktoru būvniecībai" (64. punkts). Visbeidzot – pārsūdzētā sprieduma 65. punktā Vispārējā tiesa precizējusi, ka "katrā ziņā jautājums, vai atbalsta

[69] Skat. pārsūdzētā sprieduma 42. punktu.

[70] Norādīšu – no pārsūdzētā sprieduma izriet, ka procedūra sakarā ar pienākumu neizpildi attiecās uz Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2004/17/EK (2004. gada 31. marts), ar ko koordinē iepirkuma procedūras, kuras piemēro subjekti, kas darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs (OV 2004, L 134, 1. lpp.), 40. panta 3. punkta c) apakšpunktu, kas bija spēkā pirms Direktīvas 2014/25 50. panta c) punkta ii) apakšpunkta.

pasākums bija ierobežots līdz minimumam, kas nepieciešams izvirzītā mērķa sasniegšanai, patiesībā attiecas uz to, vai divu jauno reaktoru bezmaksas nodošana rīcībā nebija nesamērīga, jo šī nodošana veido [attiecīgā] atbalsta priekšmetu".

80. Pārsūdzētā sprieduma 177.–190. punktā Vispārējā tiesa analizējusi un noraidījusi prasības devīto pamatu, kas saistīts ar attiecīgā atbalsta nepietiekamu noteikšanu. Šī sprieduma 183. punktā tā, pirmkārt, iesākumā atgādinājusi, ka atbalsta elementu noteikšanas mērķis ir ļaut Komisijai secināt, ka tas ir piemērots, nepieciešams un samērīgs, un, otrkārt, atsaucās uz 2018. gada 12. jūlija spriedumu Austrija/Komisija [71], kurā tā jau bija nospriedusi, ka Komisijai nav pienākuma aprēķināt no atbalsta pasākuma izrietošā dotācijas ekvivalenta precīzo summu, pirms tā pārbauda šī pasākuma samērīgumu, ņemot vērā LESD 107. panta 3. punkta c) apakšpunktu. Pārsūdzētā sprieduma 185. punktā attiecībā uz finansēšanas izmaksām – pēc tam, kad Vispārējā tiesa bija norādījusi, ka strīdīgā lēmuma 28. apsvērumā ir minētas parāda finansēšanas izmaksas visā atjaunojamas kredītlīnijas laikā, tā norādīja, ka Austrijas Republika nav izvirzījusi "nevienu detalizētu argumentu, ar ko varētu pierādīt, ka, pamatojoties uz šajā apsvērumā minētajām norādēm par aizdevuma procentu likmēm kopā ar vēlākiem precizējumiem, kas sniegti [šī] lēmuma [16]. zemsvītras piezīmē, Komisija nevarēja pārbaudīt atbalsta elementa samērīgumu un to, kam šajā ziņā varētu izmantot norādi par ārējā finansējuma izmaksām (aizdevumu procenti), piemēram, izmaksām, kas privātam ieguldītājam būtu bijis jāmaksā tirgus apstākļos".

81. Ar otro pamatu Austrijas Republika pārmet Vispārējai tiesai, ka tā kļūdaini apstiprinājusi, pēc tās domām, nepietiekamo pārbaudi par attiecīgā atbalsta samērīgumu, ko Komisija veikusi strīdīgajā lēmumā. Ar ceturto pamatu, kas iedalāms trīs daļās, Austrijas Republika savukārt pārmet Vispārējai tiesai, ka tā atbalstījusi attiecīgā atbalsta nepietiekamu izvērtēšanu, it īpaši tādēļ, ka nav tikusi rīkota publiskā iepirkuma procedūra, nav ņemtas vērā ārējā finansējuma izmaksas un nav aprēķināts dotācijas ekvivalents.

82. Ungārija, Polijas Republika un Komisija dažādos aspektos izsaka iebildes par otrā un/vai ceturtā pamata pieņemamību. Lai gan šīs iebildes nav pamatotas, jo tajās izdarītas atsauces uz šiem pamatiem kopumā, dažas no tām tomēr jāapstiprina attiecībā uz atsevišķiem iebildumiem, kurus Austrijas Republika izvirzījusi minēto pamatu kontekstā. Savas analīzes turpinājumā norādīšu, kādos gadījumos tas tā ir.

83. Lai gan vispār piekrītu, ka apelācijas sūdzības otrais un ceturtais pamats ir samērā vāji izstrādāts un dažkārt šiem pamatiem trūkst skaidrības, tomēr var identificēt trīs iebildumus, kuri saistībā ar attiecīgā atbalsta samērīguma pārbaudi, ko veikusi Vispārējā tiesa, attiecas uz šādu faktoru ietekmi: i) nav rīkota publiskā iepirkuma procedūra; ii) nav aprēķināts dotācijas ekvivalents, un iii) nav noteiktas ārējā finansējuma izmaksas.

1. Par publiskā iepirkuma procedūras nerīkošanu

84. Austrijas Republika apgalvo, ka Vispārējā tiesa nav skaidri identificējusi vai ir kļūdaini identificējusi attiecīgā atbalsta priekšmetu, izslēdzot no šī priekšmeta jaunu kodolreaktoru būvniecību. Tas esot liedzis tai "pareizi un pienācīgi" kontrolēt šī atbalsta samērīguma pārbaudi, ko veikusi Komisija. Tā apgalvo, ka līguma summa, ko Ungārija samaksājusi saistībā ar šo reaktoru būvniecību, ir faktisks elements, kuru nav iespējams apiet, lai izvērtētu attiecīgo atbalstu. Austrijas Republika no tā secina, ka – pretēji tam, ko apgalvo Vispārējā tiesa, it īpaši pārsūdzētā sprieduma 65. punktā, kura saturs ir pārņemts šo secinājumu 79. punktā, – šī atbalsta samērīgumu nevarēja

[71] T-356/15, EU:T:2018:439, 250. punkts.

pareizi novērtēt, nerīkojot publiskā iepirkuma procedūru. Proti, šāda procedūra esot varējusi izraisīt to, ka tiktu piešķirts pilnīgi atšķirīgs atbalsts, it īpaši attiecībā uz tā struktūru un apmēru. Vienkāršs apgalvojums, kas ietverts pārsūdzētā sprieduma 59. punktā, ka "iepirkuma procedūra ir tikai viens no vairākiem līdzekļiem, lai ierobežotu atbalstu līdz minimumam, kas nepieciešams izvirzītā mērķa sasniegšanai", pats par sevi neesot pietiekams, jo nav norādīti kritēriji, kurus ievērojot veikta attiecīgā atbalsta samērīguma pārbaude. Tātad pārsūdzētajā spriedumā šajā ziņā neesot norādīts pamatojums [72].

85. Kā man jau ir bijusi iespēja norādīt, no pārsūdzētā sprieduma, it īpaši no tā 36. un 65. punkta, skaidri izriet, ka Vispārējā tiesa uzskatījusi, ka attiecīgā atbalsta priekšmets bija jaunu reaktoru "bezmaksas nodošana rīcībā". Šo secinājumu 34.–39. punktā tomēr esmu uzskatījusi, ka šāda attiecīgā atbalsta priekšmeta definīcija, kas no tās tvēruma izslēdz jaunu kodolreaktoru būvniecību, izriet no kļūdainas strīdīgā lēmuma interpretācijas un kļūdas faktu juridiskajā kvalifikācijā. Tomēr šīs kļūdas noteikti liek apšaubīt premisu, uz kuru pamatojoties Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 65. punktā noraidījusi Austrijas Republikas prasības ceturtajā pamatā izvirzīto iebildumu nozīmi.

86. Tā kā minētajā 65. punktā Vispārējai tiesai ierobežotāk bija jāatsaucas uz priekšrocību, ko uzņēmums *Paks II* gūst no Ungārijas finansētā projekta jaunu ražošanas aktīvu attīstības un nodošanas tās rīcībā dēļ, jāuzsver, ka pastāv cieša saikne starp šo priekšrocību un ieguldījuma summu, ko Ungārija piešķīrusi šim projektam, ietverot faktisko atomelektrostacijas pirkuma cenu [73], kurai vismaz daļēji jāatspoguļo šo aktīvu ekonomiskā vērtība. No tā izriet, ka jebkurš attiecīgā atbalsta samērīguma vērtējums noteikti bija sākumpunkts saistībā ar minēto summu.

87. No iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka, ciktāl šis iebildums vērsts pret pārsūdzētā sprieduma 65. punktu, tas, manuprāt, ir jāapstiprina. Tomēr uzsvēršu, ka šajā punktā ir ietverts papildu pamatojums, kā to apliecina vārdu "katrā ziņā" lietojums. No tā izriet, ka šis iebildums ir iedarbīgs tikai, ciktāl tiek apstiprināti argumenti, kurus Austrijas Republika ir izvirzījusi pret pārsūdzētā sprieduma 58.–64. punktu.

88. Šajā ziņā, pirmām kārtām, attiecībā uz pamatojumu, kas ietverts pārsūdzētā sprieduma 58. un 59. punktā un izklāstīts šo secinājumu 79. punktā, manuprāt, nevar apstrīdēt, kā tikko to izklāstīju, ka attiecīgā atbalsta samērīguma pārbaudē, it īpaši analīzē, kuras mērķis bija izvērtēt, vai tā ir ierobežota līdz minimumam, kas nepieciešams, lai būtu īstenojams projekts, kuru ar to bija paredzēts finansēt, nevarēja abstrahēties no šī projekta īstenošanai noteiktās ieguldījuma summas, ietverot jauno reaktoru pirkuma cenu. Tāpat nevar apstrīdēt, kā to turklāt apstiprina Vispārējā tiesa pati, ka iepirkuma procedūras rīkošana ir līdzeklis, ar ko Komisija var pārliecināties par līguma cenas samērīgumu, ciktāl tās noteikšana ir pakļauta konkurencei. Tomēr, kā izriet no pārsūdzētā sprieduma 53. punkta, prasības ceturtā pamata pirmajā daļā Austrijas Republika bija norādījusi, ka, tā kā nav izsludināts iepirkums jaunu reaktoru būvniecībai, attiecīgā atbalsta samērīgums netika garantēts un ka elementiem, uz kuriem bija balstījusies Komisija, proti, tam, ka kompensācija nav pārmērīga un pienākumam atmaksāt peļņu, nav nozīmes, lai noskaidrotu, vai attiecīgais atbalsts bija ierobežots līdz nepieciešamajam minimumam. Šādos apstākļos Austrijas Republika tagad pamatoti apgalvo, ka tikai pārsūdzētā sprieduma 59. punktā ietvertais apgalvojums, ka "iepirkuma procedūra ir tikai viens no vairākiem līdzekļiem, lai ierobežotu atbalstu līdz minimumam, kas nepieciešams izvirzītā mērķa

[72] Komisijas apgalvojums, ka šādu iebildumu Austrijas Republika esot formulējusi tikai replikā un tādējādi tas esot nepieņemams, manuprāt, ir balstīts uz apelācijas sūdzības nepareizu interpretāciju. Šajā ziņā skat. arī judikatūru, kas minēta šo secinājumu 60. zemsvītras piezīmē.

[73] Skat. strīdīgā lēmuma 40. apsvērumu.

sasniegšanai", nebija pietiekams, lai atbildētu uz tās izvirzīto kritiku, jo nebija norādīti elementi, uz kuriem Komisija bija balstījusies šādas procedūras neesamības gadījumā, un ka tāpēc pārsūdzētajā spriedumā šajā jautājumā nav norādīts pamatojums. Dalībvalstu, kas piedalās šajā tiesvedībā, un Komisijas izvirzītie pretargumenti, kuri turklāt balstīti uz pašu strīdīgo lēmumu, neļauj novērst pārsūdzētajā spriedumā šajā ziņā pieļautās nepilnības [74].

89. Otrām kārtām, attiecībā uz pārsūdzētā sprieduma 64. punktu, kura saturs ir pārņemts šo secinājumu 79. punktā, apelācijas sūdzības pirmajā pamatā Austrijas Republika pārmet Vispārējai tiesai, ka tā uzlikusi tai pienākumu pierādīt, ka citi pretendenti būtu varējuši uzbūvēt jaunos reaktorus ar mazākām izmaksām. Šajā ziņā jānorāda, ka minētajā 64. punktā Vispārējā tiesa pamato šāda pierādīšanas pienākuma uzlikšanu Austrijas Republikai, atsaucoties uz tirgus novērtējumu, kuru veikusi Ungārija un pārbaudījusi Komisija procedūrā sakarā ar pienākumu neizpildi un no kura izrietēja, ka citi piemēroti piegādātāji nebija pieejami. Tomēr, tā kā elementi, uz kuriem Komisija bija balstījusies šajā procedūrā, Austrijas Republikai nebija pieejami un strīdīgais lēmums šajā ziņā nebija pietiekami pamatots, tādu pierādīšanas pienākumu kā Vispārējās tiesas ieteiktais katrā ziņā nevar pamatot.

90. Šo secinājumu 85.–89. punktā izklāstīto iemeslu dēļ šis iebildums, manuprāt, ir pamatots.

2. Par dotācijas ekvivalenta neaprēķināšanu

91. Austrijas Republika apgalvo, ka, pieņemot, kā to atzīst Vispārējā tiesa, ka attiecīgo atbalstu veido jaunu reaktoru nodošana rīcībā, Komisijai esot bijis jāaprēķina dotācijas ekvivalents [75], lai aprēķinātu šo atbalstu un novērtētu tā samērīgumu.

92. Šajā ziņā, lai gan nav jāpauž nostāja par lietas dalībnieku apspriesto jautājumu, vai Komisijai visos gadījumos ir pienākums aprēķināt dotācijas ekvivalentu [76], tikai atgādināšu, ka pārsūdzētā sprieduma 188.–190. punktā Vispārējā tiesa ir atgādinājusi, ka i) attiecīgais atbalsts ietvēra atjaunojamu kredītlīniju 10 miljardus EUR un papildu finansējumu 2,5 miljardus EUR, ko pārskaitīja Ungārijas valsts, un šī kredītlīnija bija paredzēta, lai finansētu 80 % no apstiprinātajām ieguldījumu izmaksām, bet papildu finansējums – atlikušos 20 % no šīm izmaksām; ii) visas izmaksas, kas var būt saistītas ar ieguldījumu, bija iekļautas šajās summās un iii) strīdīgajā lēmumā bija tikai atļauts Ungārijas paziņotais projekts, izslēdzot iespējamu minēto summu

[74] Pirmkārt, attiecībā uz Komisijas, Čehijas Republikas un Ungārijas argumentiem, kuru mērķis ir apšaubīt jauno reaktoru pirkuma cenas ietekmi uz attiecīgā atbalsta samērīguma pārbaudi, atsaucos uz apsvērumiem, kuri jau ir izklāstīti šo secinājumu 85. un 88. punktā. Otrkārt, saistībā ar atsauci uz strīdīgā lēmuma 5.1. iedaļu par privātā ieguldītāja principa piemērošanu, ko izdarījusi Čehijas Republika un Polijas Republika savos rakstveida apsvērumos, kā arī Komisija, atbildot uz Tiesas uzdoto jautājumu tiesas sēdē, Austrijas Republika pamatoti atbild, ka šo apsvērumu mērķis ir noteikt priekšrocības esamību uzņēmumam *Paks II*, nevis izvērtēt, vai attiecīgais atbalsts bija ierobežots līdz nepieciešamajam minimumam. Lai gan strīdīgā lēmuma 337. apsvērumā Komisija atsaukusies uz minēto 5.1. iedaļu, tā to darījusi, lai precizētu, ka pastāvošās tirgus nepilnības dēļ tā bija uzskatījusi, ka viss finansējums jauno reaktoru būvniecībai uzskatāms par valsts atbalstu. Treškārt, arī Polijas atsauce uz Pamatnostādņu par valsts atbalstu vides aizsardzībai un enerģētikai 2014.–2020. gadam (OV 2014, C 200, 1. lpp.) 84. punktu nav atbilstoša, jo Komisija strīdīgā lēmuma 55. apsvērumā ir uzskatījusi, ka šīs pamatnostādnes nav piemērojamas paziņotajam pasākumam. Visbeidzot, attiecībā uz Čehijas Republikas un Polijas Republikas rakstveida apsvērumos ietverto atsauci uz analīzi, ko Komisija veikusi strīdīga lēmuma 338.–342. apsvērumā, par pārmērīgas kompensācijas atbalsta saņēmējam risku norādīšu, ka šī analīze atšķiras no tās, kura attiecas uz atbalsta ierobežošanu līdz minimumam, kas nepieciešams, lai nodrošinātu finansētā projekta dzīvotspēju. Tas pats attiecas uz strīdīgā lēmuma 343. apsvērumā minēto pienākumu saistībā ar Ungārijas valsts ieguldījuma atlīdzināšanu, kas sagaidāma no Pakšas II atomelektrostacijas ekspluatācijas.

[75] Bruto dotācijas ekvivalenta aprēķināšana, kas ļauj noskaidrot precīzu tā atbalsta summu, kas izpaužas nevis kā tipiska dotācija, bet atšķirīgā formā, ir nepieciešama it īpaši tad, ja jāizvērtē atbilstība tādai maksimālajai robežai kā, piemēram, tā, kas izriet no *de minimis* noteikuma piemērošanas; šajā ziņā skat. Komisijas Regulu (ES) 2023/2831 (2023. gada 13. decembris) par Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. un 108. panta piemērošanu *de minimis* atbalstam (OV L 2023/2831).

[76] Šāda pienākuma neesamības izpratnē skat. 2018. gada 12. jūlija spriedumu Austrija/Komisija (T-356/15, EU:T:2018:439, 250. punkts), kas minēts pārsūdzētā sprieduma 184. punktā. Tomēr norādīšu, ka – pretēji tam, ko, šķiet, apgalvo Ungārija, – Tiesa spriedumā Austrija/Komisija nav spriedusi pēc būtības par šo jautājumu (skat. šī sprieduma 129. un 130. punktu).

palielināšanu, un tādējādi "jebkurš finansējums, kas pārsniegtu 12,5 miljardus EUR, būtu pastāvošā atbalsta grozījums", kas būtu jāizvērtē saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 794/2004[77] 4. pantu. Tādējādi šķiet, ka Vispārējā tiesa balstījusies uz pieņēmumu, ka atbalsta elements atbilst visam Ungārijas valsts piešķirtajam finansējumam, kā aprakstīts strīdīgajā lēmumā, un ka tāpēc, katrā ziņā šīs lietas apstākļos, nebija jāaprēķina dotācijas ekvivalents. Kā it īpaši apgalvo Ungārija, Austrijas Republika nesniedz konkrētus argumentus, kas ļautu apšaubīt Vispārējās tiesas argumentāciju un pamatot Austrijas Republikas apgalvojumu, saskaņā ar kuru, tā kā nav ticis aprēķināts dotācijas ekvivalents, nebija iespējams izvērtēt attiecīgā atbalsta samērīgumu. Tāpēc, manuprāt, šis iebildums nav atbalstāms.

3. Par ārējā finansējuma izmaksu nenoteikšanu

93. Austrijas Republika pārmet Vispārējai tiesai, ka pārsūdzētā sprieduma 185. punktā tā noraidījusi tās argumentu, ka, nenosakot parāda ārējā finansējuma izmaksas (aizdevumu procenti), kas privātajam ieguldītājam būtu jāmaksā tirgus apstākļos, Komisija neesot varējusi pareizi noteikt attiecīgā atbalsta apmēru un tādējādi novērtēt tā samērīgumu.

94. Šajā ziņā jākonstatē, ka šī iebilduma pamatojumam Austrijas Republika tikai atkārto argumentus, kas bija izvirzīti tās prasības pieteikumā Vispārējā tiesā, uz kuru tā atsaucas. Šādos apstākļos un tā kā turklāt nav precīzi norādīti kritizētie pārsūdzētā sprieduma elementi, šis iebildums, manuprāt, ir nepieņemams. Katrā ziņā, kā Komisija uzsver procesuālajos rakstos, tādā situācijā kā šajā lietā, kurā valsts ņēmusi aizdevumu ar procentu likmēm, kas precizētas strīdīgajā lēmumā[78], un kurā konstatēta priekšrocība uzņēmumam *Paks II*, kurā lēmums attiecās uz finansējumu, kas nepārsniedz 12,5 miljardus EUR[79], un kurā saskaņā ar pašas Austrijas Republikas apgalvojumiem nebija subsidēta aizdevuma, Austrijas Republikai bija jāpaskaidro, kā pārsūdzētā sprieduma 185. punktā apstiprinājusi Vispārējā tiesa, kāpēc, neaprēķinot ārējā finansējuma izmaksas, Komisija nevarēja novērtēt attiecīgā atbalsta samērīgumu. Tāpēc, manuprāt, šo iebildumu katrā ziņā nevar atbalstīt.

4. Secinājumi par otro un ceturto pamatu

95. Pamatojoties uz iepriekš minēto, manuprāt, vienīgais iebildums, kas izvirzīts saistībā ar otro un ceturto pamatu un kas analizēts šo secinājumu 85.–89. punktā, ir jāapstiprina.

C. Analīzes rezultāts

96. Gadījumā, ja, kā to ierosinu, Tiesa atzītu par pamatotu apelācijas sūdzības pirmo pamatu, kā arī šo secinājumu 85.–89. punktā analizēto iebildumu, kas izvirzīts otrajā un ceturtajā pamatā, apelācijas sūdzība būtu jāapmierina un pārsūdzētais spriedums būtu jāatceļ.

[77] Komisijas Regula (EK) (2004. gada 21. aprīlis), ar ko īsteno Padomes Regulu (ES) 2015/1589, ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus Līguma par Eiropas Savienības darbību 108. panta piemērošanai (OV 2004, L 140, 1. lpp.).

[78] Strīdīgā lēmuma 28. apsvērums un 16. zemsvītras piezīme.

[79] Skat. pārsūdzētā sprieduma 190. punktu.

V. Secinājumi

97. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, iesaku Tiesai atzīt par pamatotu apelācijas sūdzības pirmā pamata pirmo, otro un daļēji trešo daļu, kā arī šo secinājumu 85.–89. punktā analizēto iebildumu, kas izvirzīts saistībā ar apelācijas sūdzības otro un ceturto pamatu. Tāpēc ierosinu apmierināt apelācijas sūdzību un atcelt pārsūdzēto spriedumu.